

Regioplan Gebiedsinvesteringen Netten op Zee
Tranche 1

Regio	Moerdijk – Geertruidenberg – Drimmelen - Oosterhout
Regionale werkgroep regio Moerdijk	EZK (Rens Dautzenberg –Geziena Oenema- Johannes Attema), Provincie Noord-Brabant (Mary van der Torre – Mara Wijnker), Gemeente Moerdijk (Sander Eland – Katja de Haan), Gemeente Geertruidenberg (Niels Tiekstra), Gemeente Drimmelen (Petra Bastiaansen – Yvonne de Nijs), Gemeente Oosterhout (Anneke van Omme – Piet Ackermans)
Datum	24 mei 2024
Versie	1.0

1. Inleiding

Aanleiding

Het kabinet heeft in de Klimaatwet vastgelegd dat ons land in 2030 55% minder CO₂-uitstoot dan in 1990 en in 2050 klimaatneutraal is. Om deze klimaatdoelstellingen te realiseren zet het kabinet onder andere in op meer energie uit zon en wind, waaronder meer windenergie op zee. De opgave voor windenergie op zee wordt gerealiseerd in gebieden die zijn aangewezen in het Programma Noordzee¹. In de aanvullende routekaart windenergie op zee 2030 zijn de bestaande en te ontwikkelen windparken en aanlandlocaties van de netaansluitingen opgenomen. Om de energie van nog te bouwen, windparken op zee aan land te brengen worden rond 2030 nieuwe aanlandingsplekken gerealiseerd in de regio's Eemshaven, Borsele, Noordzeekanaalgebied, Maasvlakte en Moerdijk/Geertruidenberg/Drimmelen/Oosterhout.

Om een verantwoorde inpassing van de windparken en de bijbehorende infrastructuur van het net op zee mogelijk te maken heeft het Kabinet besloten tot een maatregelenpakket, waar 1,686 miljard euro voor is gereserveerd in het Klimaatfonds. Van dit bedrag zal 500 miljoen euro worden ingezet voor gebiedsinvesteringen die de kwaliteit van leven in de omgeving van aanlandlocaties versterken. Vanaf 2024 wordt een eerste tranche van 220 miljoen euro aan de regio's ter beschikking gesteld via een vastgestelde verdeelsleutel. De verdeelsleutel en bijbehorende beleidskaders zijn opgenomen in de brief 'Regioplan Gebiedsinvesteringen Netten op Zee' die 20 juli 2023 namens de minister voor Klimaat en Energie aan de regio's is verstuurd. Naar verwachting volgt eind 2024 meer informatie over een tweede tranche van middelen. Inzet vanuit EZK is om in deze tranche te focussen op de tracé gemeenten van het definitieve tracé.

1.1 Regioplannen

Voor de eerste tranche is 50 miljoen euro beschikbaar. Om als regio over de middelen te beschikken worden bestuursovereenkomsten tussen de minister voor Klimaat en Energie en regiopartners opgesteld waarin de maatregelpakketten per regio zijn gespecificeerd en afspraken zijn gemaakt over de beleidsmatige, financieel-juridische en organisatorische (governance) kaders van de gebiedsinvesteringen. In voorbereiding op de bestuursovereenkomsten is door de regio gewerkt aan voorliggend Regioplan. Dit Regioplan beschrijft de invulling van de gebiedsinvesteringen voor de regio Moerdijk, Drimmelen, Geertruidenberg en Oosterhout. Het Regioplan is opgesteld door de regionale werkgroep 'gebiedsinvesteringen regio Moerdijk' waarin het ministerie van EZK en de regiopartners zijn vertegenwoordigd. De deelnemers staan bovenaan deze pagina vermeld. De gemeente Oosterhout is later ingestroomd in deze werkgroep omdat het zoekgebied voor een converterstation door TenneT is uitgebreid naar (een deel van) deze gemeente.

¹ [Programma Noordzee 2022 – 2027 | Rapport | Rijksoverheid.nl](#)

1.2 Bestuursovereenkomst

Dit regioplan is een bijlage bij de bestuursovereenkomst die medio 2024 wordt gesloten tussen de regio en EZK.

Nadat besluitvorming heeft plaatsgevonden over de definitieve aanlandingslocatie (eind 2024/begin 2025) en voor 30 maart 2026 moeten afspraken worden gemaakt over de projecten waarvoor middelen uit de gebiedsinvesteringen worden ingezet. De optelsom van alle regioplannen tezamen bevatten in ieder geval de volgende acties:

- a) Geluidsbescherming voor hoogspanningsstations.
- b) Groene en/of recreatieve ruimten zoals bossen of parken.
- c) Verbetering van de lokale mobiliteitsinfrastructuur zoals fiets- of wandelpaden.
- d) Publieke informatiecentra voor de energietransitie.

Komende periode wordt beoordeeld of de totale optelsom van regioplannen voorziet in de hierboven genoemde acties. Ook wordt dan duidelijk hoeveel financiële middelen voor deze 4 verplichte acties nodig zijn en hoeveel er nog overblijft om andere gebiedsinvesteringen te kunnen doen. Het Ministerie van EZK houdt hier regie op.

In de bestuursovereenkomst is dan ook opgenomen dat uiterlijk in het eerste kwartaal van 2026 nadere bestuurlijke afspraken worden gemaakt tussen EZK en de regio. Deze nadere afspraken hebben betrekking op het aanscherpen/ definitief maken van de projecten. De verdeelsleutel zoals opgenomen in paragraaf 3.5 van dit regioplan, wordt na ondertekening van de bestuursovereenkomst niet meer gewijzigd, tenzij partijen gezamenlijk (conform artikel 11 van de bestuursovereenkomst) besluiten tot wijziging.

1.3 Planning na bestuursovereenkomst

Tot 30 maart 2026 moeten de volgende taken nog verder uitgewerkt worden:

- Bijdrageregeling gebiedsinvesteringen Netten op Zee:
 - Opstellen van bijdrageregeling PNB inclusief besluitvorming.
 - Bepalen inzet middelen uit gezamenlijk luik Powerport gemeenten.
 - Opstellen definitieve projectenlijst (deadline 30 maart 2026).
 - Voorbereiden aanvraag projecten.
- Algemeen:
 - Inrichten regiokassiersfunctie PNB.
 - Inrichten programmamanagement t.b.v. overkoepelende taken.

1.4 Leeswijzer

Dit document gaat in op de inzet van de eerste tranche van de gebiedsinvesteringen Nederwiek in de regio Moerdijk – Geertruidenberg – Drimmelen - Oosterhout. Hoofdstuk 2 beschrijft de aanleiding en regionale context, waaronder de behoefte aan een regionaal luik voor de gemeenten Moerdijk, Drimmelen en Geertruidenberg. Hoofdstuk 3 gaat in op de projecten en specifieke beleidsmatige en financieel-juridische kaders die voor deze regio van toepassing zijn op de gebiedsinvesteringen, inclusief de nadere uitwerking van het regionaal luik. Hoofdstuk 4 behandelt de wijze waarop de regio uitvoering geeft aan de gebiedsinvesteringen. Hoofdstuk 5 bevat een eerste financiële onderbouwing van de beoogde investeringen.

2 Aanleiding en regionale context

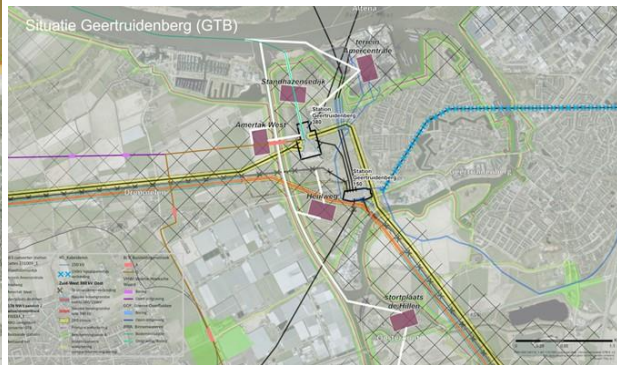
2.1 Locatie aanlanding en converterstation nog onbekend

De aanlanding van wind uit zee is gekoppeld aan de aanwezigheid van een 380 kV station in de nabije omgeving. In Geertruidenberg is dit station reeds aanwezig. In Moerdijk loopt de planvorming voor

de realisatie van een dergelijk station. Het is nog niet bekend of de aanlanding via het bestaande 380 KV station in Geertruidenberg gaat verlopen of via het te realiseren 380KV station in Moerdijk. In het verlengde daarvan is de locatie van het converterstation ook nog niet bekend. Er zijn 11 zoeklocaties gedefinieerd: 6 in Moerdijk, 1 in Drimmelen, 3 in Geertruidenberg en 1 in Oosterhout. Besluitvorming over de locatie van aanlanding en het converterstation vindt plaats eind 2024/begin 2025.

Zoeklocaties Moerdijk

zoeklocaties Geertruidenberg, Drimmelen en Oosterhout

In dit regioplan is op een pragmatische manier invulling gegeven aan de onzekerheid omtrent de locatie van aanlanding en het converterstation. Omdat alle gemeenten de komende jaren worden belast met de inpassing van energie-infrastructuur projecten is in onderling overleg een verdeelsleutel bepaald voor de inzet van de regionimiddelen. Deze verdeelsleutel wordt verderop in het regioplan nader toegelicht, zie paragraaf 3.5.

2.2 *Energie infrastructuur opgave is breder dan alleen Nederwiek 3*

De regio speelt nu en in de toekomst een belangrijke rol in de (inter)nationale en regionale energie- en grondstoffentransitie. Het verduurzamen van de zware- en chemische industrie in het gebied (o.a. Shell) levert een cruciale bijdrage aan de nationale klimaatopgave. Het brengt echter ook een enorme extra vraag naar elektriciteit met zich mee. Hierdoor is het gebied een logische plek voor aanlanding van wind uit zee. Gezien de ligging en kenmerken van het gebied (multimodaal ontsloten via water, weg, spoor, buis, de hoge milieu categorie en de typologie aan industrie (chemie, circulair, logistiek en energie) zal het gebied ook een belangrijke rol vervullen in de nationale transitieopgave naar een circulaire economie. In verlengde hiervan worden voor het gebied grote investeringen voorzien in de nationale energie infrastructuur.

Momenteel lopen in de regio meerdere RCR projecten (Rijkscoördinatieregeling) ten behoeve van de versterking van de nationale energie infrastructuur. Naast *Net op Zee Nederwiek 3* en de realisatie van het 380/150 KV station in Moerdijk loopt de Delta Rhine Corridor door dit gebied, de hoogspanningsverbinding 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel/Crayestein, de hoogspanningsverbinding 380 KV Tilburg – Rilland en het waterstofnetwerk Zuidwest-Nederland. Regionaal vervult het gebied ook een belangrijke sleutelrol in de warmte transitie. Er wordt gewerkt aan een regionaal warmtenet waarbij de industrie van Moerdijk wordt gekoppeld aan het reeds bestaande Amerikakanaal in Geertruidenberg. Ten behoeve van de continue voeding van dit warmtenet wordt ook geothermie voorzien met meerdere boorlocaties.

In het nationale Programma Energie Hoofdstructuur wordt aanvullende rijks-energie infrastructuur in dit gebied voorzien. Het gaat om extra aanlandingen wind uit zee (in totaal maximaal 3 in Moerdijk gekoppeld aan het nieuwe 380 KV station), elektrolyzers en batterijopslag.

Totaaloverzicht energie-infrastructuur projecten in het gebied:

- 380kV station + 150-kV station in Moerdijk
- 380kV tracé Rilland - Tilburg (planvorming afgerond)
- 380kV tracé Krimpen/Crayestein - Geertruidenberg
- Opwaardering 380 kV-verbinding Geertruidenberg/Krimpen aan de IJssel
- Uitbreiding 380 kV station Geertruidenberg en 150 kV station Oosteind
- Verkabeling 150 kV-verbinding Geertruidenberg - Waalwijk
- VAWOZ 2031-2040 (Verkenning Aanlanding Wind op Zee, maximaal 2 a 3 in Moerdijk))
- Buisleidingen Delta Rhine corridor
- Waterstofnetwerk Zuidwest NL
- Elektrolyzers
- Warmteleiding Amernet
- Geothermie t.b.v. warmtenet
- Andere bronnen t.b.v. warmtenet (w.o. E-boilers)
- Batterijcomplex(en)
- Zon en wind op land-opgave RES

Het geheel aan beoogde energie infrastructuur heeft veel impact op de leefomgeving en de brede welvaart, zowel in de gebieden waar de infrastructuur is beoogd als in de gebieden waar de tracés door heen lopen. Dit biedt kansen, maar geeft ook extra druk op de leefbaarheid. Het is belangrijk om hiervoor oog te hebben zodat dit gebied zich in toekomstbestendig en in balans met de omgeving kan blijven ontwikkelen. De provincie en de regio pleiten voor aanvullende gebiedsinvesteringen in deze regio, gekoppeld aan de overige energie infrastructuurprojecten

2.3 Koppelkansen met andere nationale opgaven

De investeringen in energie infrastructuur en de gebiedsinvesteringen uit dit Regioplan brengen koppelkansen met zich mee met de verstedelijkingsopgaven, de opgaven landelijk gebied waarover tussen rijk, provincie en regio afspraken zijn en worden gemaakt en de opgave op gebied van circulaire economie, die in het provinciale Ruimtelijk Voorstel is gekoppeld aan het industriecluster Moerdijk.

Het gebied Moerdijk, Drimmelen, Geertruidenberg en Oosterhout kent al jaren een kwetsbare balans tussen leefbaarheid, natuur en economie. De huidige opgaven vanuit de energietransitie, de grondstoffentransitie en de verstedelijking brengen een grote druk met zich mee als het gaat om fysieke ruimte en milieuruimte. Om een leefbaar toekomstperspectief voor het gebied, haar inwoners en haar ondernemers te behouden en tegelijkertijd te komen tot een zo spoedig mogelijke realisatie van nationale en regionale energie-infrastructuur is gekozen voor een integrale gebiedsgerichte aanpak.

Verstedelijkingsafspraken zijn sterk gebonden aan het streven tot “brede welvaart”. Het concept brede welvaart wordt doorgaans omschreven als “de kwaliteit van leven hier en nu en de mate waarin deze ten koste gaat van de brede welvaart van latere generaties of van die van mensen elders in de wereld”.² Daarmee omhelst het concept zowel traditionele economische aspecten van welvaart als ook bredere leefbaarheidsoverwegingen. Om invulling te geven aan het streven naar brede welvaart hebben de verstedelijkingsafspraken daarom betrekking op vele verschillende domeinen

² <https://www.cbs.nl/nl-nl/dossier/dossier-brede-welvaart-en-de-sustainable-development-goals/monitor-brede-welvaart-en-de-sustainable-development-goals-2023/brede-welvaart>

waaronder natuur & landschapsontwikkeling, bodem & water, wonen, economie, voorzieningen en mobiliteit.

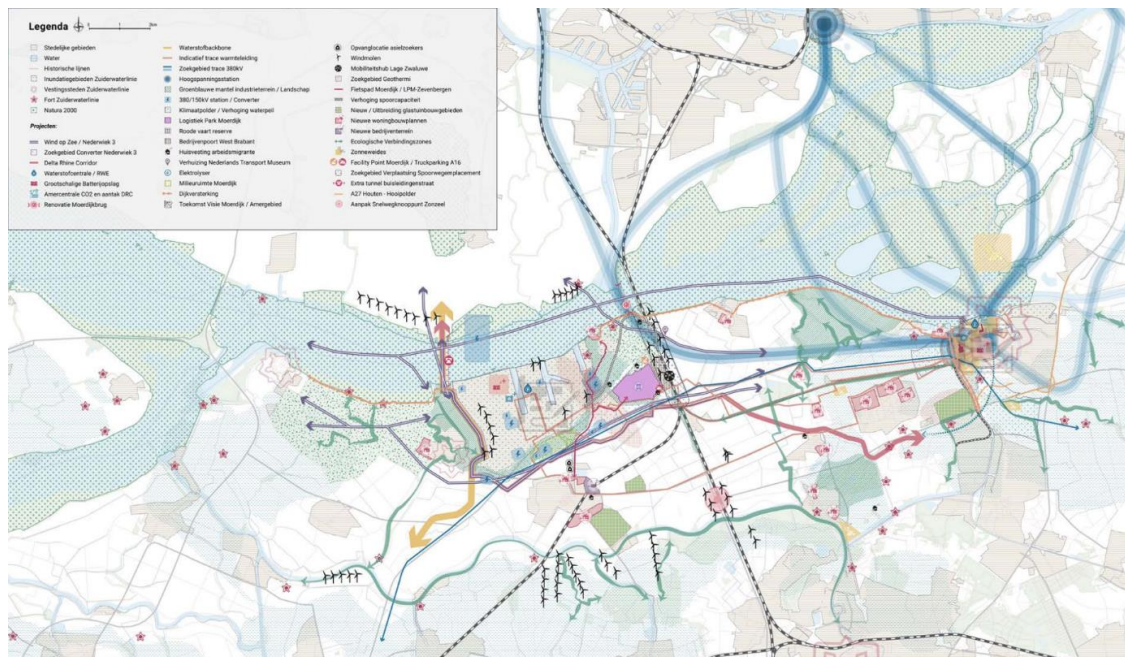
In het kader van de aanlanding net op zee zijn zowel de economische als leefbaarheids-overwegingen van belang voor de gemeenten, hun inwoners en lokale ondernemers. Door het versterken van de energie infrastructuur wordt enerzijds de economische uitgangspositie van de gebieden versterkt, waaronder ook in het kader van de transitie naar een circulaire economie. Anderzijds, wordt ook gewerkt aan de (in)materiële aspecten die belangrijk zijn voor de leefbaarheid van een gebied zoals bereikbaarheid, gezondheid, milieu, sociale cohesie en veiligheid.

Er liggen ook mogelijke koppelkansen met het NPLG. De regio kent kwalitatief hoogwaardige kleigronden die van groot belang zijn voor de voedselvoorziening. Tegelijkertijd zullen in dit gebied naar verwachting de waterstanden gaan wijzigen waardoor verzilting kan optreden. Dit vraagt om een transitie in de landbouw. Daarnaast grenst het gebied direct aan het Hollands Diep en de Biesbosch alskwetsbare natura 2000 gebieden. Realisatie van gebiedsinvesteringen gekoppeld aan natuur- en landschapsontwikkeling kan de hierboven genoemde opgaven versterken.

2.4 Samenhang met de Ontwerptafel Powerport regio Moerdijk

In de gemeenten Moerdijk, Geertruidenberg en Drimmelen is sprake van een optelsom aan nationale, regionale en lokale opgaven op gebied van energietransitie, (circulaire) economie, transitie landelijk gebied, goederenvervoer en verstedelijking en behoud van leefbaarheid en brede welvaart. Het totaal aan opgaven brengt een grote druk met zich mee als het gaat om fysieke ruimte en milieuruimte. In het gebied wordt in het kader van het MIEK, het pMIEK, VAWOZ en het PEH een ruimteclaim aan energie-infrastructuur voorzien van circa 250 ha, exclusief het ruimtebeslag voor tracés van de Delta Rhine Corridor en twee 380 KV verbindingen. Daarnaast wordt in het gebied ook voor circa 375 ha aan economisch gerelateerde functies voorzien gekoppeld aan de havenontwikkeling, de verduurzaming van het chemisch cluster en de logistiek. Om een leefbaar toekomstperspectief voor het gebied te behouden en tegelijkertijd te komen tot een zo spoedig mogelijke realisatie van nationale en regionale energie-infrastructuur, is tijdens het Bestuurlijk Overleg Leefomgeving van juni 2023 besloten tot een integrale gebiedsgerichte aanpak in de vorm van de Ontwerptafel Powerport regio Moerdijk.

Het Rijk (de ministeries EZK, BZK, I&W), provincie Noord-Brabant en de gemeenten Moerdijk, Drimmelen en Geertruidenberg hebben onder regie van de provincie Noord-Brabant de Ontwerptafel Powerport regio Moerdijk opgericht. Op deze ontwerptafel worden ruimte vragende (fysiek en milieu) opgaven van lokaal, regionaal en nationaal belang in beeld gebracht, de samenhang geschetst en wordt een advies gegeven over inpassingsmogelijkheden en bijbehorende randvoorwaarden en afspraken over compensatie en/of gebiedsinvesteringen. Scope van de ontwerptafel is 2030 met een doorkijk naar 2050. In de komende periode wordt een technische verkenning uitgevoerd waarna een gebiedsgerichte uitwerking zal worden opgesteld, inclusief participatie. Het stimuleren van de brede welvaart, waaronder de leefbaarheid en toekomstperspectief voor de inwoners en ondernemers (welvaart), vormt uitgangspunt voor de uitwerking. Advies over de inpassing van de mogelijke aanlanding *net op zee (Nederwiek 3)* maakt onderdeel uit van de ontwerptafel, input zal waar mogelijk worden meegenomen.

Overzicht van de > 40 projecten in het gebied die ruimte vragen, bron: Ontwerptafel Powerport

2.5 Oosterhout in relatie tot de Ontwerptafel

Oosterhout maakt geen onderdeel uit van de Ontwerptafel powerport Moerdijk omdat de opgave in Oosterhout op dit moment van andere aard is. Om te zorgen voor goede uitwisseling van informatie en samenwerking in relatie tot dit regioplan is afgesproken dat Oosterhout tussentijds geïnformeerd wordt over de ontwikkelingen rond de ontwerptafel en betrokken wordt bij brede werksessies. Waar nodig wordt bestuurlijk afgestemd.

De Delta Rhine Corridor zal door de ondergrondse buisleidingenstrook op het grondgebied van de gemeente Oosterhout lopen en daarvoor extra (bebouwde) ruimte buiten de strook claimen. Als deze strook wordt verbreed, zullen er nog meer beperkingen zijn voor bovengrondse bebouwing en gebruik.

2.6 Ontwerptafel in relatie tot Ruimtelijk Voorstel

De Ontwerptafel Powerport Moerdijk is opgenomen in het Ruimtelijk Voorstel van de provincie aan het Rijk. De ontwerptafel Powerport is in dit Ruimtelijk Voorstel expliciet benoemd als thema waar de provincie afspraken over wil maken met het rijk in het te sluiten ruimtelijk arrangement, gekoppeld aan de nota ruimte. Het komen tot afspraken over een gebiedsgerichte financieringsstructuur is hierbij expliciet benoemd. Afspraken in het kader van het Ruimtelijk Voorstel zullen plaatsvinden na vaststelling van dit regioplan.

Gezien de complexiteit van de energie opgaven, de samenhang met de verstedelijkingsopgaven, circulaire economie en de transitie van het landelijk gebied wordt gewerkt volgens de Novex aanpak. Naast de 16 landelijke Novex-aandachtsgebieden in Nederland wordt het gebied van de Ontwerptafel aangemerkt als Novex-light. In het verlengde van het Brabants Ruimtelijk Voorstel is het de ambitie om governance, commitment, financiering en uitvoering voor een langere periode met het Rijk te borgen.

2.7 Relatie tussen ontwerptafel en regioplan

De provincie en de Powerport gemeenten Moerdijk, Drimmelen en Geertruidenberg hebben onderzocht of zij de gelden uit de *gebiedsinvesteringen wind uit zee (Nederwiek 3)* kunnen koppelen aan de te formuleren leefbaarheidsmaatregelen op de ontwerptafel Powerport. De planning rondom

de ontwerptafel in combinatie met de voorwaarden van de regeling *gebiedsinvesteringen Wind uit Zee* staat dit echter niet toe.

In het kader van de ontwerptafel Powerport wordt na een inventariserende fase (2e helft 2023) momenteel een technische verkenning uitgevoerd (tot medio 2024). Daarna start het opstellen van een gebiedsgerichte uitwerking inclusief (inwoners)participatie ter verhoging van het draagvlak. Dit traject is op zijn vroegst in de eerste helft van 2025 gereed. Pas dan ontstaat er een compleet overzicht van de leefbaarheidsinvesteringen die nodig zijn om de brede welvaart in het gebied te borgen bij inpassing van alle rijks energie-infrastructuur projecten. Daarna moet nog detailuitwerking en aanbesteding plaatsvinden. De voorwaarden vanuit *de gebiedsinvesteringen Netten op Zee* vragen echter dat in januari 2026 de projecten en impact op de leefbaarheid gedefinieerd zijn. Dat sluit niet aan bij de planning van de ontwerptafel. Om de mogelijkheid open te houden om op de ontwerptafel geformuleerde leefbaarheidsprojecten te kunnen financieren met de gebiedsinvesteringen Netten op Zee is er een mogelijkheid om voor de Powerport gemeenten een regionaal luik in te richten, zie verderop in dit plan.

2.8 Impact van de aanlanding

Vanwege de aanwezigheid van een groot chemisch cluster (Moerdijk) en energiecluster (Amercentrale Geertruidenberg) is de regio aantrekkelijk voor investeringen in energie-infrastructuur. Het is immers efficiënt om vraag en aanbod van energie dicht bij elkaar te organiseren. Door de aanwezigheid van dergelijke grootschalige clusters en de bijbehorende infrastructuur, zoals de hoogspanningsstations en hoogspanningsverbindingen is het gebied vanuit regionaal en landelijk oogpunt een geografisch logische regio om ook vervolg investeringen te doen op het gebied van energie en energie-gerelateerde ontwikkelingen. Investeringen in de energie infrastructuur maken op haar beurt het gebied weer aantrekkelijk voor economische functies met een grote energiebehoefte. Hierdoor neemt de druk op de ruimte toe maar ook de druk op de leefbaarheid en brede welvaart.

Dit speelt niet alleen op de aanlandlocaties, maar ook in de gebieden waar de infrastructuur doorheen loopt. Bijvoorbeeld in de gemeente Drimmelen waar de aan te leggen ondergrondse kabels en bovengrondse infrastructuur voor een 380 kV hoogspanningsleiding economische beperkingen oplegt aan (agrarische) ondernemers en tot doorsnijding leidt van het open landschap rond de Biesbosch. Door de veelheid aan plannen ontstaat een disbalans tussen de regio als economische- & energiehub, de bruikbaarheid van het buitengebied voor agrariërs en de leefbaarheid van het gebied voor inwoners. Daarom niet alleen Door Drimmelen, maar ook Voor Drimmelen.

De impact van de losse ontwikkelingen is groter dan alleen met (wettelijke) compensatie is te verbeteren. Om de leefbaarheid in de regio in balans te brengen is het noodzakelijk dat er meer in de leefbaarheid wordt geïnvesteerd dan alleen gekoppeld aan de concrete projecten. De gebiedsinvesteringen geven een aanzet tot investeren om tot een betere balans in het gebied te komen.

Wanneer een converterstation geplaatst wordt binnen een gemeente betekent dit mogelijk:

- Geluidsoverlast (ondanks afstandsnormen die aangehouden moeten worden)
- Grote aantasting van het landschap vanwege de omvang
- Ruimtelijke impact:
 - o Een omvangrijk gebied (5,5 hectare) dat niet voor andere functies gebruikt kan worden.
 - o Beperkingen t.a.v. andere functies voor de directe omgeving en het gebied
 - o Extra drukte in de onder- en bovengrond t.o.v. overige energieprojecten
 - o Aanwezigheid van converterstation roept ook vervolginvesteringen en ruimteclaims op zoals bv elektrolyzers of batterijopslag

Dat de druk op de leefbaarheid groot is, blijkt ook uit de afgelopen jaren:

- Discussie over voortbestaan dorp Moerdijk in 2013. Besloten is te investeren in een breed leefbaarheidspakket en in te zetten op een balans tussen People, Planet en Profit.
- Complexe ruimtelijke inpassing rond 380 kV tracé Rilland – Tilburg, met intensief participatie traject en teleurstelling bij inwoners over resultaat hiervan.
- Participatie Ontwerp-omgevingsvisie Moerdijk: deze visie leidt tot grote zorgen vanuit het dorp Moerdijk over leefbaarheid.
- Toenemende druk op landschap in Amergebied.
- Discussie toename geluidsoverlast in kern Geertruidenberg.
- Vertraging bij verkabeling en verwijdering bestaande 150 kV-masten in de kernen Geertruidenberg en Raamsdonksveer.
- Drimmelen is doorvoergebied van alle landelijke energietrajecten, inwoners ervaren veel lasten, maar weinig tot geen lusten.
- Oosterhout is een knelpunt bij de aanleg van de Delta Rhine Corridor, de breedte van de buisleidingenstrook verdubbelt. Daarvoor moet ruimte gemaakt worden binnen de bestaande bebouwing van het bedrijventerrein Weststad. Dit in combinatie met Energiepark A59 met windmolens en zonneweides en mogelijk batterijopslag en converterstation in dezelfde omgeving leidt tot veel druk in het gebied van de Oranjepolder. Inwoners en milieuverenigingen maken zich zorgen over de leefkwaliteit en natuur.
- Economisch, beperkingen van het agrarisch landgebruik en toekomstige beperkingen voor bouwen en andere opgaven, etc.

Bij de beschrijving van de beoogde investeringsprojecten (hoofdstuk 3) wordt ingegaan op de wijze waarop deze projecten bijdragen aan de verbetering van de leefbaarheid in het gebied.

2.9 Gebiedsafbakening aanlandingslocatie

Gebiedsinvesteringen vinden plaats in het gebied waar de aanlanding impact heeft op de leefkwaliteit, waaronder:

- de locatie van het converterstation;
- de aanlandlocatie;
- het gebied aangrenzend aan de aanlandlocatie; en
- het gebied van het tracé (over land en water) van de aanlanding.

Op basis van deze uitgangspunten kan een gebiedsafbakening van de aanlandlocatie bepaald worden.

De exacte aanlandingslocatie is nog onbekend. Het ligt voor de hand het gebied dat in aanmerking komt voor de gebiedsinvesteringen te begrenzen tot de gemeentegrenzen van Moerdijk, Drimmelen, Geertruidenberg en Oosterhout omdat deze vier gemeenten in alle scenario's belast worden met én kabeltracés én mogelijk een of meer converterstations. Deze gebiedsafbakening komt overeen met de gebiedsafbakening van de Ontwerptafel Powerport regio Moerdijk, met uitzondering van de gemeente Oosterhout.

3 Regionale aanpak

3.1 Regionale beleidskaders

In dit regioplan koppelen wij de gebiedsinvesteringen aan de leidende principes vanuit de verstedelijkingsaanpak en het provinciale Ruimtelijk Voorstel. Voor wat betreft de Powerport gemeenten creëren we ruimte om de koppeling te kunnen maken met gebiedsinvesteringen die voortkomen uit het ontwerptafel traject.

Ten aanzien van verstedelijking zijn reeds afspraken gemaakt tussen rijk, provincie Noord-Brabant en de stedelijke regio's. Zo zijn er leidende principes voor verstedelijking vastgesteld, die sturend zijn voor de ontwikkelingen op het gebied van bodem, water, landschap, wonen, economie en mobiliteit.

De kern van deze verstedelijkingsafspraken kan als volgt worden samengevat:

- Bodem en watersystemen zijn sturend bij ruimtelijke ontwikkeling
- Landschap en natuur groeien mee met verstedelijking
- Woningbouw moet hefboomwerking voor andere maatschappelijke opgaven met zich meebrengen (bijv. verduurzaming, klimaat, stedelijke vernieuwing, mobiliteitstransitie)
- Mobiliteitstransitie: maatwerk voor stad en dorp. Focus op verdichting rond stations en deelmobiliteitsconcepten voor de bereikbaarheid van het buitengebied. Het creëren van een grotere nabijheid van wonen, werken en voorzieningen zodat zo veel mogelijk verplaatsingen lopend of fietsend kunnen worden afgelegd.
- Kwalitatieve werkgebieden als randvoorwaarden voor een circulaire economie

Bovenstaande “leidende” principes zijn vertaald in het Ontwikkelperspectief Stedelijk Brabant en de Regionale verstedelijkingsstrategie Stedelijke regio Breda-Tilburg (SRBT). Beiden zijn in concept vastgesteld en voor de zomer 2023 ter consultatie aan de colleges van de betreffende gemeenten aangeboden en bieden richting voor de te formuleren afspraken m.b.t. gebiedsinvesteringen die leiden tot een betere balans in de leefomgevingskwaliteit.

3.2 Koppeling regionaal beleid aan voorwaarden gebiedsinvesteringen

De gebiedsinvesteringen zijn gericht op verbetering van de leefkwaliteit nabij aanlandlocaties, welke door de aanlanding onder druk komt te staan. De bijdrage voor de gebiedsinvesteringen wordt beschikbaar gesteld voor aanlandlocaties van de netaansluitingen die zijn opgenomen in de ‘aanvullende routekaart windenergie op zee 2030’. Ter versterking van de leefkwaliteit worden de bijdragen voor de gebiedsinvesteringen aangewend voor investeringen in één of meerdere van onderstaande thema's:

De gebiedsinvesteringen vanuit Netten op Zee moeten gaan bijdragen aan:

- 1) Behoud, versterking en verbetering van de natuur
- 2) Verbeteren van de fysieke leefomgeving
- 3) Versterking van de regionale economie
- 4) Versnellen en toepassen van de duurzame energietransitie

Bovengenoemde thema's sluiten naadloos aan bij de leidende principes vanuit de verstedelijking, het Ruimtelijk Voorstel en de brede welvaartsaanpak van de ontwerptafel Powerport (maatschappelijke lusten en lasten per gebied in relatie tot bv. de energie infrastructuur).

3.3 Regionale behoefte

De regionale behoefte is tweeledig. De gemeente Oosterhout wil haar aandeel in de gebiedsinvestering inzetten voor een impuls aan een wijkcentrum, verbetering van maatschappelijke voorzieningen, verduurzaming, aansluiting op het warmtenet en/of meer groen en klimaatadaptatie. Beoogde projecten passen binnen de criteria van de regeling en zijn ver genoeg gevorderd in Q1 2026.

De powerport gemeenten Moerdijk, Drimmelen en Geertruidenberg hebben de behoefte om hun aandeel in de middelen in een gezamenlijk luik te stoppen. Zo ontstaat tijd en dus flexibiliteit om de middelen in te kunnen zetten in vier type projecten:

- Leefbaarheidsprojecten: o.a. voortkomend uit de ontwerptafel Powerport die de leefbaarheid en brede welvaart in de Powerport gemeenten versterken.

- Inkomsten-genererende projecten: maatschappelijk relevante projecten met een mogelijke terugverdien constructie.
- Deelnemingen: publieke deelnemingen in energieprojecten zoals batterijopslag of geothermie om zo een sturingspositie te kunnen creëren en een structurele inkomstenstroom te genereren.
- No regret projecten: projecten die passen binnen de voorwaarden en zo ver gevorderd zijn dat ze op 1 jan 2026 kunnen worden ingediend.

De no regret projecten passen binnen de criteria vanuit de gebiedsinvesteringen en verbeteren de leefbaarheid en brede welvaart in het powerportgebied.

3.4 Doelgroepen

Het is lastig om nu al alle beoogde doelgroepen te beschrijven. Voor de opgevoerde no-regret projecten wordt nader ingegaan op de beoogde doelgroepen. Hierbij kan gedacht worden aan het waterschap, grondeigenaren, dorpsraden, bedrijven en bewoners. Aangezien de locatiekeuze van het converterstation nog niet bekend is, de Ontwerptafel Powerport nog loopt en pas in april 2024 gestart wordt met een verkenning naar potentiële inkomsten genererende projecten/deelnemingen, is het lastig om nu al concreter te worden over de doelgroepen van de niet no-regret projecten. In algemeenheid kan gezegd worden dat de middelen worden ingezet ter versterking van de leefbaarheid en brede welvaart van de inwoners binnen de gebiedsafbakening en via het inzetten van projectparticipatie.

De eindbegunstigden kunnen per project verschillen. Bij eindbegunstigden kan gedacht worden aan aannemers, uitvoerenden van fysieke werkzaamheden of vervoerders, stichtingen en burgers.

3.5 Verdeling van middelen tussen de gemeenten

De gemeenten zijn onderling tot afspraken gekomen over een verdeelsleutel.

Er is een bedrag van € 50 MLN beschikbaar. Voor programmamanagement wordt € 2 MLN begroot (4%). De gemeenten die aan de ontwerptafel samenwerken ontvangen gezamenlijk € 43,7 MLN en gemeente Oosterhout ontvangt € 4,3 MLN. De bijdrageregeling kent vijf “luiken”. Eén voor Moerdijk, één voor Drimmelen, één voor Geertruidenberg, één voor Oosterhout en (optioneel) één voor de gezamenlijke opgaven van de drie Powerport gemeenten. De € 48 MLN wordt als volgt verdeeld over de luiken:

- Moerdijk: 11,7 MLN
- Drimmelen: 11,7 MLN
- Geertruidenberg: 11,7 MLN
- Oosterhout: 4,3 MLN
- Gezamenlijke opgaven: 8,6 MLN

Bij de aanvraag van de SPUK door de provincie moet worden ingeschat hoeveel btw de gemeenten naar verwachting gaan compenseren bij het Btw-compensatiefonds. Het is aan de gemeenten om deze inschatting te maken. Het bedrag aan verwachte compensabele BTW kan door het Rijk worden gekort op de SPUK. In geval het bedrag dat uiteindelijk door de gemeenten kan worden gecompenseerd bij het Btw-compensatiefonds afwijkt van deze inschatting, kan dat leiden tot een verlies of voordeel bij de gemeente.

In de geest van de samenwerking en gezamenlijkheid van deze bestuursovereenkomst wordt binnen het bedrag voor Oosterhout 0,3 MLN gealloceerd aan projecten die regionale impact hebben (zoals OV en fietspaden richting Drimmelen /Geertruidenberg).

Voordat deze financiële middelen aangevraagd kunnen worden door de gemeente Oosterhout aan PNB, als regiokassier, zal afstemming moeten plaatsvinden met de gemeenten Geertruidenberg, Drimmelen en Moerdijk.

Ten aanzien van de inzet van de € 8,6 MLN uit het gezamenlijke luik zijn er 2 opties:

- Hervreiding tussen partijen om de middelen in te kunnen zetten waar de impact op de leefomgeving het grootst is.
- Middelen inzetten t.b.v. gezamenlijk project vanuit de drie gemeenten.

Er wordt eerst gekeken of hervreiding noodzakelijk is om recht te doen aan de impact op de leefomgeving. Daarna wordt besloten tot inzet van middelen voor een gezamenlijk project.

De aanleiding om te komen tot hervreiding hangt samen met het feit dat op dit moment nog niet bekend is waar de converter landt, welke investeringsmogelijkheden in leefbaarheid de tweede tranche van de Nederwiek 3 gelden kent, hoe de impact op de leefbaarheid van de optelsom van energie infrastructuurprojecten uitpakt en of daar aanvullende middelen voor gebiedsinvesteringen voor komen.

Om te beoordelen of hervreiding noodzakelijk is gelden drie criteria:

1. Impact op de leefomgeving als gevolg van de locatiekeuze voor het converterstation. Gezien de aard van de locatie kan het zijn dat dit redelijkerwijs om aanvullende middelen vraagt.
2. Impact op de leefomgeving als gevolg van de doorsnijding van het aanlandingsstracé Nederwiek 3, die niet/onvoldoende gecompenseerd wordt door middelen uit de 2e tranche en die redelijkerwijs om aanvullende middelen vraagt.
3. Impact op de leefomgeving als gevolg van de cascade van energie infrastructuur in directe relatie met de aanlanding van Nederwiek 3, die in Moerdijk, Drimmelen en Geertruidenberg gaat landen, die niet/ onvoldoende gecompenseerd wordt door andere middelen.

3.6 Thema's regionale projecten

De regionale werkgroep heeft een aantal mogelijke projecten op hoofdlijnen opgesteld om gevoel te geven bij de aard van de mogelijke opgaven t.b.v. compensatie en/of gebiedsinvesteringen. Deze zijn onderverdeeld in verschillende thema's.

Thema 1: Behoud & versterken natuur

Maatregelen die natuur en ecologische waarden bij de aanlandlocatie behouden/versterken.

- Versnelde realisatie groenblauwe mantels
- Natuurontwikkeling/lokale bossenstrategie
- Klimaatbestendig gebied met waterberging, natuur-inclusief landschap en vitaal buitengebied
- Opgave Natuurnetwerk Brabant (NNB) en maatregelen voor Natura2000

Thema 2: Verbeteren fysieke leefomgeving

Maatregelen die de fysieke leefomgeving bij de aanlandlocatie verbeteren, met name de fysieke levensomstandigheden van bewoners en gebruikers in het gebied.

- Investeren in de mobiliteitstransitie
- Snelfietsverbindingen
- Uitbreiden groenblauwe mantels
- Ontwikkeling combinatie landschaps- & wateropgave
- Investeren in toeristisch recreatieve zones/ kwaliteiten
- Impuls voor transformatiegebieden
- Aanpak spoorlijn
- Kwaliteitsimpuls station, realisatie van OV-hubs, verbeteren streekvervoer tussen gemeenten

- Extra maatregelen rond energie-infrastructuur projecten om impact op de leefomgeving te reduceren.

Thema 3: Versterken regionale economie

Maatregelen die de regionale economie verduurzamen, vernieuwen en versterken om nieuwe en toekomstbestendige bedrijvigheid en banen te creëren - in lijn met Regionale Innovatie Slimme Specialisatie Strategie (RIS3).

- Multimodale knooppunten, OV-ontsluiting tussen gebieden
- Ontwikkeling stationsgebieden
- Aanpak congestieproblematiek
- Verlagen impact goederenspoor
- Duurzame en toekomstbestendige bedrijventerreinen
- Walstroomnet
- Aftakkingen waterstofleiding Delta Rhine Corridor voor procesindustrie en logistiek
- Doorontwikkeling havengebieden naar circulaire havens
- Beschikbaarheid voorzieningen

Thema 4: Versnellen energietransitie

Maatregelen die de energietransitie versnellen en tot lokale toepassingen leiden. Investeringsdienen in lijn te zijn met de Regionale Energie Strategieën (RES).

- Realisatie lokale warmtenetten & aansluiten op regionale uitbreiding warmtenet
- Ontwikkeling energieknooppunten (zon, wind, opslag, enz.)
- Investeren in warmtetransitie projecten in wijken
- Inkomsten-genererende projecten of deelnemingen in energieprojecten, waarbij revenuen kunnen worden ingezet t.b.v. verduurzaming of verbetering leefbaarheid.

3.7 Eerste indicatie projecten

Om in aanmerking te komen voor de gelden moeten voorlopige projectlijsten worden aangeleverd per gemeente. Omdat de definitieve keuze voor projecten op dit moment nog niet gemaakt kan worden (o.a. vanwege het proces van de Ontwerptafel Powerport en de onduidelijkheid over de aanlandlocatie), is door de gemeenten wel nagedacht over een aantal 'no-regret' projecten. Deze zijn indicatief: de projecten en bedragen kunnen nog wijzigen. De ontwikkelingen op de ontwerptafel Powerport en/of de keuze voor de aanlandlocatie/ het converterstation kan bijvoorbeeld aanleiding vormen om voor 30 maart 2026 tot bijstelling van de projectenlijst te komen.

Hieronder volgt een opsomming van mogelijke "no-regret" projecten per gemeente. Dit gaat om de individuele projecten per gemeente. De gekozen constructie laat daarnaast nadrukkelijk ruimte om tot gemeentegrens overstijgende projecten te komen. Vanuit het regionale luik kunnen ook gezamenlijke projecten worden ingediend.

Bij de keuze voor projecten ligt de nadruk op maatregelen die snel concreet en zichtbaar zijn en voor veel mensen een positieve invloed hebben op de kwaliteit van hun leefomgeving. Voor de afzonderlijke projecten wordt gezocht naar kennis, input en draagvlak door het betrekken van de verschillende doelgroepen zoals het waterschap, grondeigenaren, dorpsraden, bedrijven en bewoners.

Mocht er bij de no-regret projecten sprake zijn van cofinanciering vanuit EU, Rijk of provincie (zowel waar dit al gebeurt als waar dit mogelijk kan zijn) dan wordt dit vermeld als dit al bekend is. Waar van toepassing zal voor leefbaarheidsprojecten, inkomsten-genererende projecten en deelnemingen die voor Q1 2026 nader zullen worden gedefinieerd gelden dat opgevoerde projectkosten niet onder

meerdere regelingen mogen worden opgevoerd. Dit moet blijken uiteen heldere projectadministratie en verantwoording.

In dat opzicht zijn er vooralsnog geen raakvlakken met JTF-projecten. Er loopt echter nog een derde tranche JTF t/m september 2024. Het is mogelijk dat dat er een project alsnog een koppeling krijgt met de beoogde middeleninzet uit dit regioplan. Dit wordt dan te zijner tijd toegevoegd.

Gemeente Oosterhout

Oosterhout zet in op het indienen van no-regret projecten die eind maart 2026 verder uitgewerkt zijn. Hieronder een overzicht van de beoogde projecten.

De woonwijk die het dichtste bij de locatie voor de aanlandlocatie ligt heet Dommelbergen. Vanwege de impact op de bewoners van de wijk Dommelbergen willen we gebiedsinvesteringen concentreren in dit gebied. In Oosterhout zijn daarom vier projecten benoemd die vallen onder de thema's:

- Verbeteren fysieke leefomgeving
 - Investeren in de openbare ruimte
 - Verbetering van groene ruimten
 - Klimaatadaptatie
 - Verbeteringen van de lokale mobiliteitsinfrastructuur
- Versnelling energietransitie
- Warmtetransitie

Thema*	Project	Korte toelichting	Doorlooptijd	Bedrag incl. BTW
2	Impuls voor het centrum van de wijk: Arkendonk en de Donkenbuurt	Meer groen en verduurzamingslag in de wijk	2026 en verder	2,200 mln
2	Vergroting leefbaarheid door verbetering maatschappelijke voorzieningen	Opknappen winkelcentrum Arkendonk en omliggende straten	2026 en verder	Zie hierboven
4	Verduurzaming en aansluiting op warmtenet	Energieneutraal bouwen, verduurzamingsprojecten financieren, woningcorporatie helpen bij verduurzaming	2025 en verder	1,800 mln
4	Meer groen en klimaatadaptatie	Uitwerking visie centrum Dommelbergen en oostelijk gelegen groengebied, klimaat adaptief inrichten	2025 en verder	Zie hierboven
-	Project met regionale impact	Bedrag gereserveerd voor een project met regionale impact	2025 en verder	0,3 mln

*1: Behoud en versterken natuur; 2: Verbeteren fysieke leefomgeving; 3: Versterken regionale economie; 4: Versnellen energietransitie
NB: De uiteindelijke projectenlijst wijzigt nog. Projecten worden gefinancierd binnen het totaal per gemeente.

De powerport gemeenten

De gemeenten Geertruidenberg, Drimmelen en Moerdijk zorgen ervoor dat per Q1 2026 de definitieve projectenlijst bekend is. Deze planning is in lijn met het traject van de ontwerptafel Powerport. Ook biedt deze planning ruimte om samen te onderzoeken of we kunnen komen tot inkomsten-genererende projecten en/of deelnemingen. Hiervoor wordt in samenspraak met de provincie een verkenning opgestart. Vooruitlopend hierop zien de gemeenten ook de onderstaande no-regret projecten.

Gemeente Geertruidenberg

Omgevingsvisie Geertruidenberg:

De gemeente Geertruidenberg maakt zich klaar voor de toekomst en bereid zich voor op de grote uitdagingen. Hierbij moet de inrichting van de leefomgeving bijdragen aan de ambities op het gebied

van klimaat en biodiversiteit. Groen draagt bij aan klimaatadaptatie en omgevingskwaliteit. Daarnaast biedt de gemeente al veel mogelijkheden op het gebied van recreatie en toerisme, maar niet alle mogelijkheden worden optimaal benut. Daarom wordt ingezet op het versterken van recreatie en toerisme in de gemeente.

Thema*	Project	Korte toelichting	Doorlooptijd	Bedrag
1	ECO-park Geertruidenberg	Realisatie nieuw natuur- en landschapspark langs de Donge.	2026-2036	10 mln
3	Duurzaam Dombosch	Versnelde verduurzaming bedrijven Dombosch, stimuleren duurzaam vervoer, vergroenen bedrijventerrein	2026-2028	2,5 mln
2	Versterken recreatieve functie Nionplas	Versterking groenzone noordzijde, deel kosten uit Groenfonds Brabant	2026-2030	3 mln

*1: Behoud en versterken natuur; 2: Verbeteren fysieke leefomgeving; 3: Versterken regionale economie; 4: Versnellen energietransitie
NB: De uiteindelijke projectenlijst wijzigt nog. Projecten worden gefinancierd binnen het totaal per gemeente.

Gemeente Drimmelen

Toekomstvisie Gemeente Drimmelen:

“Men voelt zich verbonden, weggaan vindt men erg uit – Traaie - Made – Drimmel - Zwaluw – Wagenberg” Dit zijn de laatste twee regels uit het volkslied van Terheijden en exemplarisch voor de gemeente Drimmelen. De blauwgroene gemeente met zijn mooie bossen en groene weiden, de Biesbosch, de dorpskernen, de grote drang naar samenhang én naar eigenheid. Door het landelijke, groen, schone, ruimtelijke en rustige karakter is het met recht een genot om in te wonen. Dat willen we koesteren ontwikkelen en delen met eenieder die ons een warm hart toedraagt. Om dat te bereiken werken aan vier Drimmelse toekomstperspectieven.

1. Samen bouwen aan de toekomst
2. Een levendige Gemeente
3. Een blauwgroene Gemeente
4. Een toekomstbestendige Gemeente zijn

Op basis van deze toekomstvisie die is vastgesteld door de gemeenteraad zijn op diverse terreinen deelvisies uitgewerkt zoals:

- Visie VrijeTijdseconomie Drimmelen
- Programma Duurzaamheid
- Omgevingsvisie
- Dorpsvisie per kern
- Participatie

Projectenoverzicht zoals nu is geïnventariseerd.

Uit de motivering blijkt dat alle onderstaande projecten een verbinding hebben met het beleid van de gemeente Drimmelen. In enkele gevallen is het project anders omschreven en zijn de set aan maatregelen bij elkaar genomen en wordt een meer programmatische aanpak voorgesteld. In beginsel is het zo opgeschreven dat door de aansluiting met beleid en daarmee de rugdekking van bestuur en raad eigenlijk sprake is van “no-regret” projecten.

Gemeente Drimmelen

Thema*	Project	Korte toelichting	Doorlooptijd	Bedrag
1;2;3	Ontwikkelen Gat van den Ham	Meer recreatie rond Biesbosch, bescherming, maar wel Biesboschgevoel	Voor 1-1-26 besluit	1,5 mln

1;2;3;4	Ontwikkelen kern Lage Zwaluwe	N.a.v. dorpsvisie Q2 24: kern, ondernemersklimaat, positie haven versterken; natuurpoort Drimmelen; verbinding station Lage Zwaluwe	Q3 24 vaststellen visie, start Q2 25	Totaal 10 mln
1;2;3;4	Ontwikkelen station Lage Zwaluwe	n.a.v. dorpsvisie: Ontwikkelen duurzame groene poort naar buitengebied en Biesbosch, mobiliteitskansen	besluit 2025	
1;2;3;4	Ontwikkelen kern Wagenberg	n.a.v. dorpsvisie: kern versterken, draagvlak voorzieningen vergroten, Natuurpoort Wagenbergen	n.t.b.	
1;2;3;4	Ontwikkelen kern Drimmelen	Kern, ondernemersklimaat en identiteit versterken, draagvlak voorzieningen vergroten, plezierhavenlocatie versterken	Havenplan vastgesteld, uitvoering n.t.b.	
1;2;3	Doortrekken en verstevigen ecologische verbindingzone	In combinatie met recreatieve ontwikkelingen Zonzeelpolder, landelijk gebied versterken, biodiversiteit verbeteren	n.t.b.	750K
1;2;3	Ontwikkelen pont verbinding G'berg en Vissershang	Bereikbaarheid Drimmelen over water vanuit G'berg en Hank. Impuls voor fietsers en wandelaars, imago versterken	n.t.b.	750K
1;2;3;4	Ontwikkelen dorpsbossen en -strategie	Herstel natuurlijke bossen en vergroenen/ontharden van kernen. Kansen voor waterberging, afvang CO2, natuurherstel en biodiversiteit.	n.t.b. (voor 2026?)	750K
1;2;3;4	Havenplan	3 havens gemeente Drimmelen: functie, bedrijvigheid, koppeling naar Biesbosch, uitstraling en verbinding naar kern versterken, koppelen aan blauwgroene uitstraling.	Verwerken in havenprogramma, koppelen aan RCR-projecten	6 mln
1;2;3;4	Recreatief programma	Meerdere programma's: ontlasten Biesbosch en zonering recreatie, natuurbescherming, gebied naar zuidkant Amer halen, Natuurpoorten met informatiefunctie, thema-uitwerking recreatiekansen	Nieuwe maatregelen toevoegen aan huidige, koppelen aan RCR-projecten	2,5 mln
1;2;3;4	Duurzame mobiliteit	Betere en duurzame ontsluiting, laadpalen/pleinen, snelfietspaden, verbetering leefomgeving, hubs bij OV, halvezolenlijn doortrekken	n.t.b. wat 'hard' is	5,5 mln
1;2;3	Duurzame landbouw	Opslag van zoetwater in de bodem en vergroten inlaat bij Oosterhout vanwege beschikbaarheid water in droge tijden. Lokale, duurzame verwerking groen afval. Duurzame onkruidbestrijding door robotisering.	n.t.b.	n.t.b.
2;3;4	Intensiveren wijkaanpakken aardgasvrij	Vergroten mogelijkheden warmtenetten, actief helpen, alternatieven bieden, tegengaan energiearmoede	n.t.b.	n.t.b.
3;4	Aftakking Delta Rhine Corridor	Aansluiting t.b.v. Plukmade, kansen creëren voor ontwikkelingen, ruimte voor aftakking	n.t.b.	n.t.b.
4	Aftakking warmteleiding	Aftakking tbv Plukmade en woningen, zorgt voor verduurzaming	n.t.b.	n.t.b.

*1: Behoud en versterken natuur; 2: Verbeteren fysieke leefomgeving; 3: Versterken regionale economie; 4: Versnellen energietransitie
NB: De uiteindelijke projectenlijst wijzigt nog. Projecten worden gefinancierd tot het totale bedrag dat beschikbaar is voor de gemeente.

Moerdijk

De mogelijke aanlandlocatie en de converterlocaties in Moerdijk liggen op of om het Haven en industriegebied. In dit gebied geldt op basis van het MIEK en het PEH een ruimtevraag voor energie-infraprojecten van 180 ha. Rondom het gebied liggen 4 kernen van verschillende omvang. De

hoofdkern Zevenbergen, de voorzieningenkern Klundert en de kleine kernen Moerdijk en Zevenbergschenhoek. De energie-infrastructuur opgave, waaronder Nederwiek 3 heeft stevige impact op al deze kernen. Zie bijgevoegd kaartjes waarop de 4 kernen en de beoogde zoeklocaties in Moerdijk zijn weergegeven.

Omdat de locatiekeuze voor de aanlanding en converter Nederwiek 3 nog niet gemaakt is en de Ontwerptafel nog loopt, stellen wij voor om voor de omliggende kernen van de zoeklocaties een no regret projecten aan te dragen gericht op het versterken van de leefbaarheid van de kern en de omgeving. vanuit de gebiedsinvesteringen wind uit Zee in elke kern een bijdrage te leveren aan een de leefbaarheid. Het gaat hierbij om de volgende projecten.

Gemeente Moerdijk

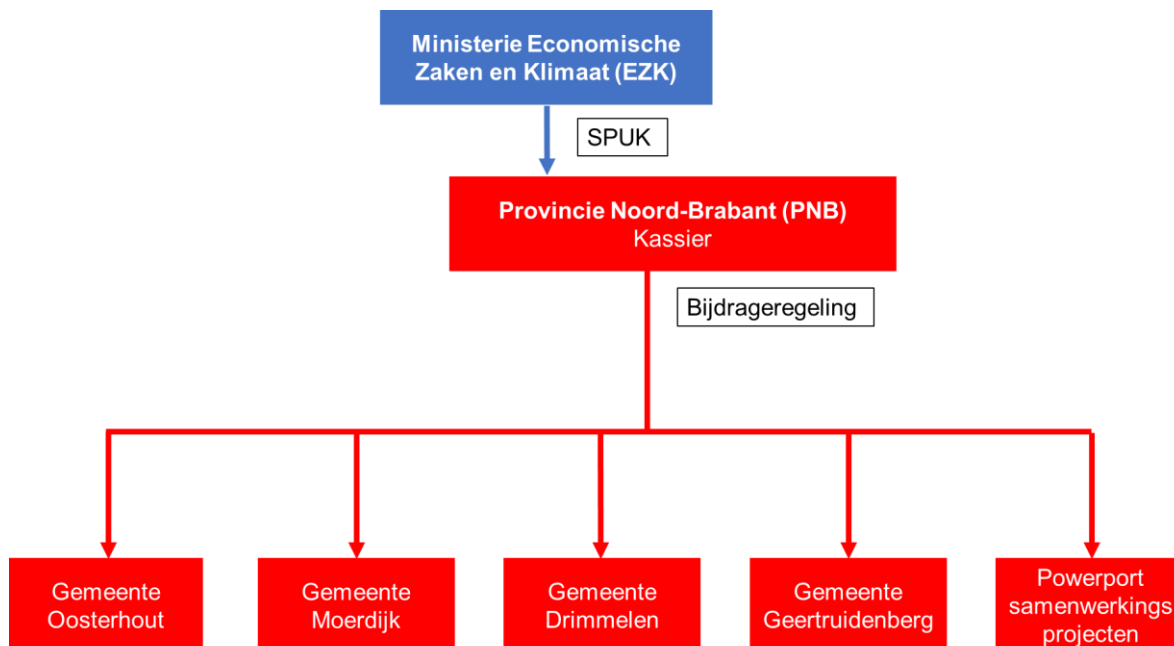
Thema*	Project	Korte toelichting	Doorlooptijd	Bedrag
2	Toekomstplan zwembad Klundert	Nieuwbouw zwembad, waarde voor (omliggende) kernen. Leefbaarheid, vitaliteit en toekomstbestendigheid vergroten.	2024-2028	2 mln
2	Project Waterfront Moerdijk	Kademuren dorpshaven kern Moerdijk vervangen, vergroten vertrouwen inwoners in toekomstbestendigheid dorp	2024-2028	2 mln
2	Terugdringen sluipverkeer Zevenbergschenhoek	Maatregelenpakket t.b.v. sluipverkeer vanuit A16 en logistiek bedrijventerrein.	2025-2027	2 mln
3	Tunnel onder station Zevenbergen	Langzaamverkeertunnel waardoor nieuwe wijk verbonden wordt met centrum ter vervanging van gelijkvloerse oversteek. Nieuw plein tbv HOV-verbinding en deelmobiliteit.	2025-2030	6 mln

*1: Behoud en versterken natuur; 2: Verbeteren fysieke leefomgeving; 3: Versterken regionale economie; 4: Versnellen energietransitie
NB: De uiteindelijke projectenlijst wijzigt nog. Projecten worden gefinancierd binnen het totaal per gemeente.

4 Governance en begroting

4.1. Introductie

Voor de allocatie van de middelen en de bestuurlijke rolverdeling tussen Provincie Noord-Brabant (PNB) en de vier gemeenten is geopteerd voor een model waarbij PNB de HVP-middelen aan de gemeenten beschikbaar stelt op basis van een zogenaamde bijdrageregeling. PNB fungeert daarbij als kassier die de HVP-gelden via de SPUK ontvangt van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK). Via een bijdrageregeling worden deze middelen aan vier gemeentelijke 'luiken' en een regionaal luik verstrekt – uiteraard onder de HVP-voorwaarden. Onderstaande afbeelding geeft op hoofdlijnen inzicht

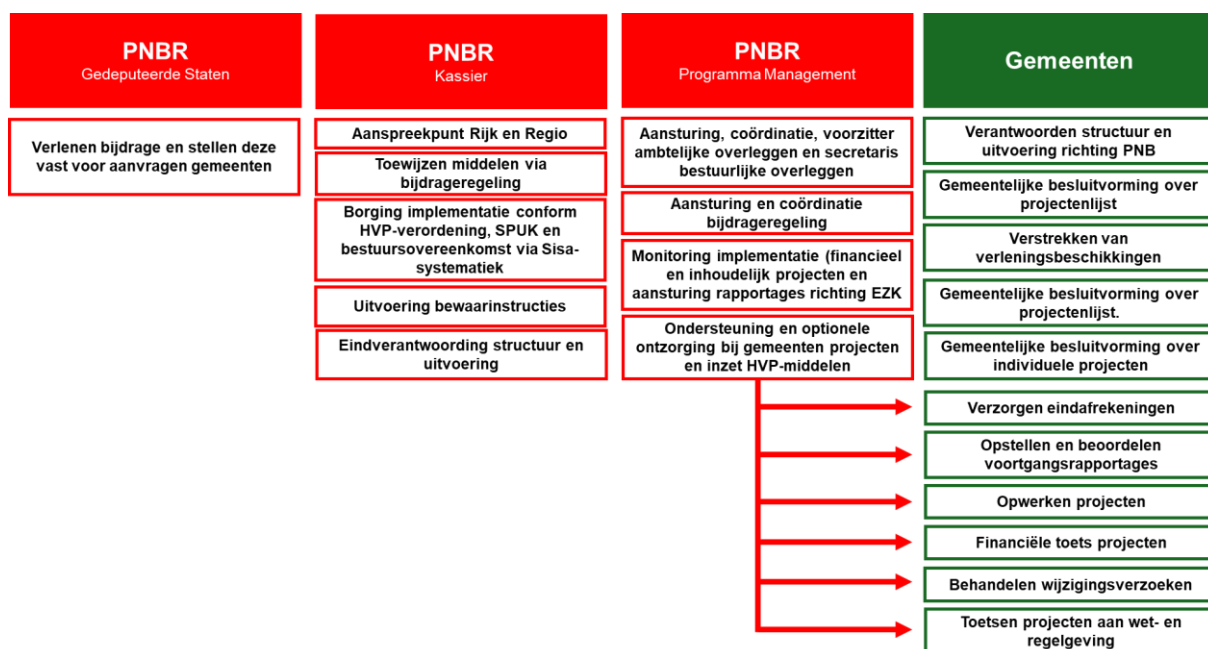

4.2. Bijdrageregeling

Provinciale Staten zal een bijdrageregeling vaststellen waarmee het college van Gedeputeerde Staten (GS) beschikt over een kader om de HVP-gelden aan de gemeenten, als medeoverheden, beschikbaar te stellen. Gedeputeerde Staten stellen de bepalingen van de bijdrageregeling op die onder meer betrekking hebben op de activiteiten die in aanmerking komen, de vereisten voor een bijdrage en bijdrageaanvraag, het bijdrageplafond, de hoogte van de bijdrage, de verdeelcriteria, de wijze van verstrekken van een bijdrage, verantwoordingsvereisten en de evaluatie van een bijdrageregeling. De bijdrageregeling zal gekoppeld zijn aan het bestuurlijk akkoord en bestaan uit vier deelprogramma's (luiken) voor de verschillende gemeenten. Daarnaast wordt de mogelijkheid gecreëerd tot het instellen van een vijfde luik voor samenwerkingsprojecten vanuit de gemeenten Moerdijk, Drimmelen en Geertruidenberg. De bijdrageregeling wordt opgesteld conform de vereisten die het HVP aan te financieren projecten stelt en stelt zo min mogelijk additionele voorwaarden. PNB zal aan ieder van de deelprogramma's een bijdrage toezeggen. Aan gemeenten kan vervolgens een bijdrage worden verleend wanneer het project is opgenomen in de projectenlijst van een deelprogramma. Ten aanzien van het vijfde luik – de Powerport samenwerkingsprojecten – zal de projectenlijst gezamenlijk door de drie gemeenten worden samengesteld en bestuurlijk bekrachtigd, tenzij wordt afgesproken de middelen uit het luik te verdelen tussen de drie partijen (zie paragraaf 3.5). Per afzonderlijk project zal één – in onderling te bepalen - gemeente fungeren als penvoerder. In de volgende secties wordt de governance, procesbeschrijving en uitvoeringskosten nader uitgewerkt en toegelicht.

4.3. Governance

Bij de governance – in feite de opzet van het management van deze constructie – zijn PNB en de vier individuele gemeenten betrokken.

Provincie Noord-Brabant

Provincie Noord-Brabant (GS resp. Provinciale Staten) zal fungeren als **Regiokassier**. De functie van Regiokassier wordt grotendeels belegd bij het provinciale subsidiebureau. De Regiokassier draagt er zorg voor dat de SPUK uitsluitend aan uitvoeringsactiviteiten wordt besteed, zoals deze zijn uitgewerkt in de bestuursovereenkomst (inclusief het Regioplan). PNB dient zich financieel te verantwoorden jegens EZK over de besteding van de SPUK conform artikel 17a van de Financiële-verhoudingswet. Deze verantwoording verloopt via de Sisa-systematiek (Single information, single audit), een bijlage bij de jaarrekening van PNB³. De accountantsverklaring van de provinciale jaarrekening heeft daarom tevens betrekking op de SPUK. De regiokassier is verantwoordelijk voor het voldoen aan alle eisen van artikel 22 van de HVP-verordening en ook voor het doorzetten van de verantwoordingsvereisten aan de betrokken gemeenten. In de Handleiding⁴ worden de vereisten kort benoemd.

Naast deze verantwoording van de inzet van middelen heeft de Regiokassier tot taak:

- De projectkosten uit te splitsen in Btw-plichtige en niet Btw-plichtige kosten op basis waarvan de storting in het Btw-compensatiefonds kan worden berekend;
- Uitvoeren van de bewaarinstructies;
- Toewijzen van middelen aan gemeenten via een bijdrageregeling op basis van de verdeelsleutel;
- *Eind*verantwoording van de structuur van fondsen, bedrijven, stichtingen, private en overheidsbegunstigden;
- Fungeren als eerste aanspreekpunt tussen Rijk en Regio.

Binnen de gestelde criteria kunnen Gedeputeerde Staten een bijdrage verlenen en op aanvraag⁵ vaststellen aan een gemeente.

³ Om als PNB verantwoording conform de Sisa systematiek af te leggen, is het noodzakelijk dat ook de gemeenten hun verantwoording via Sisa delen met PNB

⁴ Handleiding 1.0. Verantwoording Gebiedsinvesteringen Netten op Zee onder het Herstel- en Veerkrachtplan, Projectteam Gebiedsinvesteringen 'Netten op Zee' (28 februari 2024)

⁵ Door het betrokken gemeentebestuur te accorderen

Naast de rol van regiokassier zal PNB tevens het **Programmamanagement** waarnemen om gemeenten zoveel mogelijk te ontzorgen. Ook het programmamanagement van het eventueel in te stellen regionale luik zal door PNB worden vervuld.

Bij het programmamanagement staan de door PNB doorgelegde SPUK en HVP vereisten *centraal*. Meer in het bijzonder betreft dit de toets op de (inhoudelijke) aansluiting van projecten en voorts het verzamelen, bundelen, toetsen en doorgeleiden van de door individuele gemeenten aan te leveren inhoudelijke en financiële voortgangsrapportages. Het programmamanagement dat door PNB zal worden uitgevoerd omvat dan ook hoofdzakelijk de volgende activiteiten ter ondersteuning van de gemeenten.

- Voorbereiden en voorzitten van ambtelijke overleggen tussen de provincie en de betrokken gemeenten. Bekleden secretarisrol bij bestuurlijke overleggen.
- Aansturen en coördineren van bijdrageregeling gebiedsinvesteringen Netten op Zee.
- Adviseren gemeenten omtrent samenhang tussen gemeentelijke en gezamenlijke projecten voor de inzet HVP-middelen conform SPUK en HVP vereisten.
- Monitoren (financiële en inhoudelijke) voortgang van geheel aan gemeentelijke en gezamenlijke projecten en aansturen van rapportages richting EZK.

Daarnaast kan PNB *op basis van behoefte* van betrokken gemeente(n) in het kader van het programmamanagement –additioneel aan reguliere werkzaamheden van provinciale subsidiebureau - ook ondersteuning verlenen bij:

1. Het opstellen en beoordelen van inhoudelijk en financiële voortgangsrapportages conform Sisa
2. Behandelen tussentijdse projectwijzigingsverzoeken
3. Verzorgen eindafrekeningen
4. Opwerken van projecten ('investor readiness')
5. Financiële toets van projecten (waaronder kostengrondslagen, 'sound financial management' principes, etc)
6. Toetsen van projecten aan toepasselijke wet- en regelgeving waaronder staatssteun en aanbesteden) op basis van een gedegen onderbouwing hierover door de aanvrager;

Deze ondersteuning op basis van behoefte is facultatief en wordt door (of namens) de provincie gerealiseerd. In overleg betrokken gemeenten en provincie zal – als nadere uitwerking van het bestuursakkoord - een verdeelsleutel van de kosten die gepaard gaan met deze specifieke inzet worden overeengekomen. De ondersteuning is in paragraaf 4.5. gebudgetteerd. Afrekening is naar mate van behoefte van betrokken gemeente⁶.

Het programmamanagement zal worden uitgevoerd door een programmamanager en een financieel adviseur.

Gemeenten

De respectievelijke colleges van BenW en/of gemeenteraden⁷ dragen in het kader van de bijdrageregeling hun projectenlijst ter vaststelling aan GS voor. De projectenlijst dient uiterlijk eind q1 2026 door GS te worden vastgesteld. Het specifieke tijdpad in het proces daarnaar toe zal - als nadere uitwerking van de bijdrageregeling c.q. het bestuursakkoord - nader worden aangegeven. Bijdragen uit de bijdrageregeling worden direct aan gemeenten verstrekt. Gemeenten zijn in algemene zin zelf verantwoordelijk voor het borgen van de aansluiting op de vereisten zoals gesteld in het HVP en SPUK welke GS aan betrokken gemeenten in de bijdrageregeling zal doorleggen.

⁶ Op basis van registratie van de ureninzet

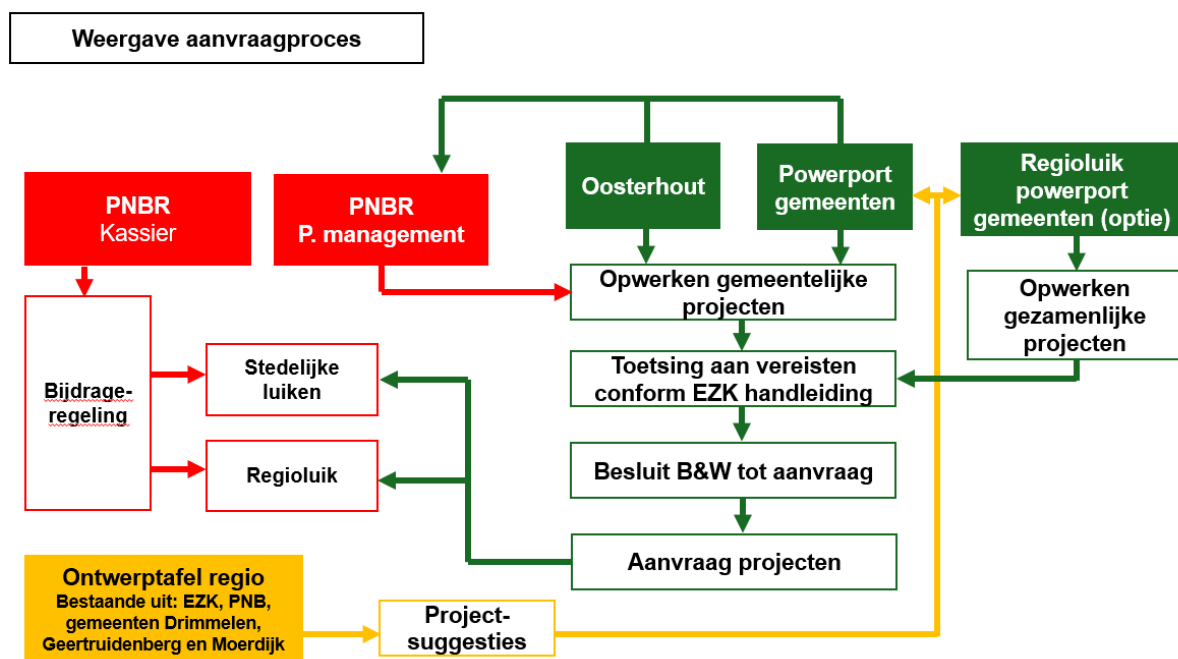
⁷ Al naar gelang het mandaat dat de betrokken gemeenteraad het college heeft verstrekt

Meer in het bijzonder betreft dit⁸:

- Het verantwoorden van de structuur van fondsen, bedrijven, stichtingen, private en overheidsbegunstigden richting de Provincie Noord-Brabant (eindbegunstigden);
- Voorbereiden en realiseren gemeentelijke besluitvorming over algehele projectenlijst
- Voorbereiden en realiseren gemeentelijke besluitvorming ten aanzien van individuele projecten uit projectenlijst op basis van de eisen gesteld in bijdrageregeling
- Het verstrekken van verleningsbeschikkingen aan (subsidie) projecten dan wel het verlenen van opdrachten ter uitvoering van projecten⁹
- De activiteiten waarbij het programmamanagement op basis van behoefte ondersteuning kan bieden (zie hierboven)

4.4 Beschrijving aanvraagproces

Onderstaand figuur geeft op hoofdlijnen inzicht in de belangrijkste processen in relatie tot de initiële verstrekking - en de projectallocatie - van middelen en de verantwoording en het beheer van de HVP-middelen.

- PNB stelt een bijdrageregeling op basis van het bestuurlijk akkoord waarbinnen bijdrage per gemeente direct wordt vastgesteld.
- Ministerie EZK stelt via een Specifieke Uitkering (SPUK) het volledige bedrag aan HVP middelen (eerste tranche) beschikbaar aan Provincie Noord-Brabant, middels een vastgesteld bevoorschottingsschema. Provincie Noord-Brabant (PNB) vervult de rol van Kassier.

⁸ Dit overzicht is niet limitatief maar omvat de voornaamste verantwoordelijkheden. Een limitatief overzicht zal als nadere uitwerking van het bestuursakkoord binnen 3 maanden na tekening worden overeengekomen

⁹ Projecten kunnen ook (partieel) revolverende investeringsfondsen en subsidieregelingen betreffen.

- De bijdrageregeling zal betrekking hebben op vier gemeentelijke deelprogramma's (luiken). Eventueel kan in overleg tussen de drie Powerport gemeenten Drimmelen, Geertruidenberg, Moerdijk en PNB besloten worden om een vijfde - regionaal - luik ten behoeve van regionale projecten te openen.
- De gemeenten stellen de projectenlijst op, realiseren de financiële en technische toets, besluiten over de honorering van projecten, dragen verantwoordelijkheid voor het beheer van projecten conform Sisa, behandelen tussentijdse projectwijzigingsverzoeken en verzorgen eindafrekeningen. Daarbij kunnen zij op verzoek worden ondersteund door het programmamanagement.

4.5 Uitvoeringskosten

De uitvoeringskosten met betrekking tot de regiokassiersfunctie en het programmamanagement zoals beschreven in paragraaf 4.3 worden afgedekt vanuit het beschikbare investeringsbudget. In de brief 'Regioplan Gebiedsinvesteringen Netten op Zee' (EZK, 2023) is opgenomen dat "de omvang van deze uitvoeringskosten maximaal 10% van de totale kosten mag bedragen."

De uitvoeringskosten bestaan uit de volgende onderdelen:

- Programmamanagement zoals omschreven in paragraaf 3.4
- Deskundige ondersteuning (financiële bewaking en ondersteuning, juridische advisering en ondersteuning en communicatieadvies en ondersteuning);
- Externe deskundige ondersteuning inclusief staatssteun advies, accountant etc;
- Overige kosten (inhuur overige expertise etc.);

De totaal raming van deze kosten is € 2 miljoen exclusief de kosten voor projectmanagement op het niveau van de individuele gemeenten. Gemeenten kunnen projectmanagementkosten opvoeren als onderdeel van hun projectaanvraag. De provincie stemt met het ministerie van EZK en de gemeenten af over de precieze invulling van taken, begroting en capaciteitsinzet en zorgt hierbij voor een transparante verantwoording en jaarlijks overzicht. We gaan uit van de volgende begroting:

Onderdeel	Begroting (8 jaar)
Coördinerend Programmamanager gemeenten (gemiddeld 0,4 fte)	€ 728.000 (648 uur * 140 * 8 jaar)
Coördinerend Financieel adviseur (gemiddeld 0,4 fte)	€ 648.000 (648 uur * 125 * 8 jaar)
Ondersteuning (gemiddeld 0,1 fte)	€ 120.000 (300 uur * 50 * 8 jaar)
Externe deskundigheid	€ 304.000
Kassiersrol Provincie (xx)	€ 200.000
Managementkosten gemeenten	<i>Vanuit projectbegroting</i>
Totaal	€ 2.000.000

Dit bedrag is een maximumbedrag dat beschikbaar is voor de uitvoeringskosten. Indien de kosten voor de uitvoering lager uitvallen, dan valt het resterende geld vrij om in te zetten op projecten van de provincie en/of gemeenten. De spelregels die hiervoor van toepassing zijn worden in overleg met de provincie binnen de regio uitgewerkt. De looptijd van de uitvoeringskosten, inclusief verantwoording is de periode 2024 – 2032. De definitieve projectenlijst van Q1 2026 kan aanleiding geven om looptijd aan te passen.

5 Financiën

5.1 Begroting

Op dit moment zijn er nog geen concrete projecten definitief aan te wijzen die voorgesteld kunnen worden om in aanmerking te komen voor de gebiedsinvesteringen. Wel is nagedacht over 'no regret' projecten waarmee gestart kan worden, deze zijn nog niet definitief. Er is een voorlopige begroting opgesteld, deze kan nog aangepast worden.

PROGRAMMA'S/PROJECTEN/ACTIVITEITEN	KOSTEN	DEKKING uit Netten op Zee
THEMA 1: BEHOUD & VERSTERKEN NATUUR		
Drimmelen	€ 3.250.000	
Doortrekken en verstevigen ecologische verbindingszone	€ 750.000,-	
Recreatief programma	€ 2.500.000,-	
Geertruidenberg	€ 10.000.000,-	
ECO-park Geertruidenberg	€ 10.000.000,-	
THEMA 2: VERBETEREN FYSIEKE LEEFOMGEVING		
Drimmelen	€ 2.250.000,-	
Ontwikkelen Gat van den Ham	€ 1.500.000,-	
Ontwikkelen dorpsbossen en -strategie	€ 750.000,-	
Geertruidenberg	€ 3.000.000	
Versterken recreatieve functie Nionplas	€ 3.000.000,-	
Moerdijk	€ 6.000.000	
Toekomstplan zwembad Klundert	€ 2.000.000,-	
Project Waterfront Moerdijk	€ 2.000.000,-	
Terugdringen sluipverkeer Zevenbergschenhoek	€ 2.000.000,-	
Oosterhout	€ 2.200.000	
Impuls voor het centrum van de wijk: Arkendonk en de Donkenbuurt	€ 2.200.000,-	
Vergroting leefbaarheid door verbetering maatschappelijke voorzieningen		
THEMA 3: VERSTERKEN REGIONALE ECONOMIE		
Drimmelen	€ 22.250.000	
Ontwikkelen kernen Lage Zwaluwe, Wagenberg en Drimmelen en ontwikkelen station Lage Zwaluwe	€ 10.000.000,-	
Ontwikkelen pont verbinding G'berg en Vissershong	€ 750.000,-	
Havenplan	€ 6.000.000,-	
Duurzame mobiliteit	€ 5.500.000,-	
Geertruidenberg	€ 2.500.000,-	
Duurzaam Dombosch	€ 2.500.000,-	
Moerdijk	€ 6.000.000,-	
Tunnel onder station Zevenbergen	€ 6.000.000,-	
THEMA 4: VERSNELLEN ENERGIETRANSITIE		
Drimmelen	NTB	
Intensiveren wijkaanpakken aardgasvrij	NTB	
Aftakking Delta Rhine Corridor	NTB	
Aftakking warmteleiding	NTB	

Oosterhout	€ 1.800.000,-	
Verduurzaming en aansluiting op warmtenet	€ 1.800.000,-	
Meer groen en klimaatadaptatie		
TOTAAL INVENTARISATIE NO REGRET PROJECTEN		
Drimmelen	€ 27.750.000,-*	€ 11.700.000,-
Geertruidenberg	€ 15.500.000,-*	€ 11.700.000,-
Moerdijk	€ 12.000.000,-*	€ 11.700.000,-
Oosterhout	€ 4.000.000,-	€ 4.000.000,-
NADER TE BEPALEN		
Oosterhout –project met regionale impact	€ 300.000,-	€ 300.000
Gemeenschappelijk luik	€ 8.600.000,-	€ 8.600.000,-
PROGRAMMAMANAGEMENT		
Coördinerend Programmamanager gemeenten (gemiddeld 0,4 fte)	€ 728.000,-	€ 728.000,-
Coördinerend Financieel adviseur (gemiddeld 0,4 fte)	€ 648.000,-	€ 648.000,-
Ondersteuning (gemiddeld 0,1 fte)	€ 120.000,-	€ 120.000,-
Externe deskundigheid incl	€ 304.000,-	€ 304.000,-
Kassiersrol Provincie (xx)	€ 200.000	€ 200.000
Managementkosten gemeenten	NTB	NTB
TOTAAL		
TOTALE KOSTEN INC. BTW	€ 70.150.000*	€ 50.000.000

* de eerste inventarisatie van projecten overstijgt in deze fase nog het beschikbare budget. De definitieve projectenlijst in Q1 2026 zal optellen tot het totaal beschikbare bedrag.

5.2 Bevoorschotting

Onderstaand liquiditeits- en voorschotbehoefte zoals deze op dit moment kan worden ingeschat. Tot 2026 betreft dit programmakosten voor gemeenten en projectkosten voor de gemeente Oosterhout. Het definitieve bevoorschottingsschema wordt opgenomen in de SPUK.

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	Totaal
Liquiditeitsbehoefte	€ 0 MLN	€ 5 MLN	€ 10 MLN	€ 10 MLN	€ 10 MLN	€ 5 MLN	€ 5 MLN	€ 5 MLN	€ 50 MLN
Gewenst voorschot	€ 0 MLN	€ 5 MLN	€ 10 MLN	€ 10 MLN	€ 10 MLN	€ 5 MLN	€ 5 MLN	€ 5 MLN	€ 50 MLN

Bijlage 2: Uitwerking en detail van de projecten per gemeente

Gemeente Oosterhout

Project	Toelichting
<i>Impuls voor het centrum van de wijk: Arkendonk en de Donkenbuurt</i>	Het centrum van de wijk Dommelbergen vormt winkelcentrum Arkendonk, met daaromheen de Donkenbuurt (574 woningen). De buurt kenmerkt zich door een hoog corporatiebezit. Het gemiddelde inkomen ligt hier laag, rond de 28.500 euro. De straten zijn smal en versteend. In de Transitievisie warmte is aangegeven dat een warmtenet voor de wijk Dommelbergen de beste kansen biedt. Meer groen kan bijdragen aan klimaatadaptatie en biodiversiteit. Een verduurzamingslag is nodig om de woningen voor te bereiden op de warmtetransitie. Veel bewoners hebben geen budget om dit zelf te doen. In het huidige wijkcentrum is weinig ruimte om met bewoners samen te komen om wijkuitvoeringsplannen te maken. Investerings: zie project hieronder
<i>Vergroting leefbaarheid door verbetering maatschappelijke voorzieningen</i>	De gemeente Oosterhout wil de wijk een impuls geven en starten met het opknappen van het winkelcentrum, inclusief maatschappelijke voorzieningen. Het gaat dan om het verduurzamen van de sporthal en de nieuwbouw van een multifunctioneel (wijk)activiteitencentrum in combinatie met winkels en woningen. Ook de omliggende straten krijgen een opknapbeurt met nieuwe bestrating, klimaat adaptieve maatregelen en aanleg van meer groen. Het leefklimaat en de leefbaarheid van Dommelbergen krijgt hiermee meer kwaliteit. Project Arkendonk en omgeving bevat dit project en voorgaand project (impuls Arkendonk/Donkenbuurt en omvat de volgende ontwikkelingen: activiteitencentrum; verbetering groenstructuur, klimaat adaptie; blauwgroen plein; Speeltuin; daktuinen en gevelbeplanting Investerings: 1,800 mln
<i>Verduurzaming en aansluiting op warmtenet</i>	De sporthal en de nieuwbouw in 'de Strip' en 'het Blok' worden energieneutraal gebouwd. De appartementen en winkels krijgen zonnepanelen en groene daktuinen met waterberging. Langs de gebouwen komen geveltuinen. De nieuwe gebouwen, inclusief activiteitencentrum en de sporthal krijgen een aansluiting op het warmtenet. In de Staatsliedenbuurt is de afgelopen jaren met hulp van de gemeente een buurtteam aan de slag gegaan met het maken van plannen en het uitvoeren van activiteiten gericht op het verduurzamen van woningen. We willen deze activiteiten de komende jaren gaan uitbreiden naar de andere buurten van de wijk Dommelbergen. Naast activiteiten (voor bijvoorbeeld collectieve inkoopacties en verduurzamingsadviezen) willen we concrete verduurzamingsprojecten (vergroening, deelmobiliteit, die door inwoners aangedragen worden, gaan financieren. Met deze projecten werken we aan meer buurtcohesie en draagvlak voor het stap voor stap toewerken naar een warmtenet. We zullen hierbij aansluiten bij het 'meer-voor-elkaar' initiatief dat dit voorjaar start in Dommelbergen. Tenslotte willen we in samenwerking met onze woningbouwcorporatie Thuisvester eigenaren van voormalige huurwoningen, zogenaamd gespikkeld bezit, (financieel) gaan helpen met het verduurzamen van hun woningen. Gespikkeld bezit € 10.000 per woning voor 20 tot 50 woningen buurtteams € 15.000 per buurt, 2 tot 4 buurten maatregelen € 50.000 per buurt, 2 tot 4 buurten Investerings: zie project hieronder.
<i>Meer groen en klimaatadaptatie</i>	De openbare ruimte van Arkendonk en omgeving wordt getransformeerd. Versteende pleinen en parkeerplaatsen worden groen met meer bomen en beplanting om hittestress tegen te gaan, water op te vangen en de biodiversiteit te bevorderen. Ook in omliggende straten zoals in de Wolvendonk kiezen we voor een klimaat adaptieve inrichting met een speeltuin in het groen met meer bomen. <i>Doelgroep: inwoners</i> Inwoners van Dommelbergen recreëren graag in de Oranjepolder. De wijk Dommelbergen is in de jaren '70 en '80 gebouwd en al voor een klein deel aangesloten op een warmtenet (900 woningen). De gemeente Oosterhout en de woningbouwvereniging wil dit warmtenet het komende decennium uitbreiden in Dommelbergen. Delen van de wijk zijn toe aan verbetering van de leefkwaliteit en koppelkansen zijn aanwezig. Voor het centrumgebied van Dommelbergen is in 2021 een visie en in 2023 een projectplan vastgesteld. <i>Visie voor het centrum van Dommelbergen en oostelijk gelegen groengebied</i> In 2021 is de visie voor de gewenste ontwikkeling van gebied Arkendonk vastgesteld en de jaren daarna uitgewerkt in een projectplan. Het plangebied omvat de delen van Arkendonk die ruimtelijk en/of functioneel samenhangen met het centrumgebied van de wijk Dommelbergen. Ook het oostelijk gelegen groengebied hoort daarbij. Directe aanleiding voor het opstellen van deze visie was de sluiting van het zwembad en de bibliotheek. Dit laat een functioneel gat achter in Arkendonk, met kans op verder verval. Daarom moet er in ieder geval een vervanging komen op de zwembadlocatie en een plan komen voor de andere gebouwen die in eigendom van de gemeente zijn, zoals het wijkcentrum. Daarnaast was het de vraag wat de toekomst wordt van de voormalige kerk in combinatie met een zorgdienstencentrum. Bij elkaar gaat het om een omvangrijk gebied dat groot genoeg is om een nieuwe toon voor heel Dommelbergen te zetten. <i>Participatie</i> Eind 2017 zijn er voor het eerst 'ophaalbijeenkomsten' gehouden over de problematiek en gewenste toekomst. Daaruit kwam naar voren dat een integrale visie voor het gebied wenselijk is. In het voorjaar van 2019 is met het opstellen van deze visie gestart. Een eerste concept-visie is ambtelijk en bestuurlijk besproken en daarna met een grote groep buurtbewoners, ondernemers, pandeigenaren en andere belangstellenden in september 2019. De opbrengsten van al die overleggen zijn verwerkt in de visie en het

	projectplan. Er is veel draagvlak aanwezig voor de voorgestelde hoofdrichting en er zijn in de jaren daarna samen verschillende uitwerkingen en een agenda voor ontwikkeling gemaakt. <i>Communicatie</i> Om aan inwoners te laten weten dat projecten mogelijk gemaakt zijn door de aanlanding van wind op zee zal er een strategisch communicatieplan gemaakt worden. Participatie is hierbij een belangrijk onderdeel. Het activiteitencentrum Arkendonk krijgt een centrale functie bij de participatie voor de warmtetransitie, voor overleggen met de buurtbewoners en ondernemers. In het nieuw te bouwen activiteitencentrum zal daarom ook een educatief onderdeel worden aangebracht wat vertelt over de energietransitie. Investering: 2,200 mln
--	---

Gemeente Geertruidenberg

Project	Toelichting
Programma Leefbaarheid	Binnen Geertruidenberg wordt gewerkt aan het programma Leefbaarheid, dit programma voorziet in een groenfonds dat gevuld wordt vanuit ontwikkelingsprojecten. Doel van het fonds is de realisatie van nieuwe natuur- en landschapspark langs de Donge: het ECO-park. Met dit park wordt een nieuw natuur- en recreatieve functie toegevoegd binnen de gemeente Geertruidenberg. Dit park dient als natuurpark langs de Donge en als groene buffer tussen de woonkernen Geertruidenberg en Raamsdonksveer. Met de ontwikkeling van het park wordt ook een aanvulling gedaan aan de recreatieve mogelijkheden voor de inwoners van de gemeente. Draagt bij aan: behoud & versterken natuur; verbeteren fysieke leefomgeving Doelgroep(en): inwoners, bezoekers Wat merkt de doelgroep: meer recreatie, meer groen Investering: xx euro
Duurzaam Dombosch	Het project is onderdeel van de programma's Duurzaamheid en Economie. Met dit project wordt de versnelde verduurzaming van de bedrijven op Dombosch gestimuleerd. Het gaat hierbij zowel om verduurzaming van de bedrijven op Dombosch als investeringen op het bedrijventerrein als het gaat om het stimuleren van duurzame vormen van vervoer en het vergroenen van het bedrijventerrein. Draagt bij aan: behoud & versterken natuur; versterken regionale economie; versnellen energietransitie Doelgroep(en): bedrijven, medewerkers van bedrijven Wat merkt de doelgroep: betere werkomgeving Investering: xx euro
Versterken recreatieve functie Nionplas	Om de recreatieve functie van de Nionplas te verbeteren is een versterking van de groenzone aan de noordzijde van de plas. Een deel van de kosten hiervan zullen worden betaald uit het Groenfonds Brabant, waarin Rijkswaterstaat in het kader van de aanpak A27 gelden heeft gestort. In het kader van de aanpak zal een gebiedsplan worden opgesteld waarin het project nader wordt uitgewerkt. Draagt bij aan: behoud & versterken natuur; verbeteren fysieke leefomgeving Doelgroep(en): inwoners, bezoekers Wat merkt de doelgroep: meer recreatie, meer groen Investering: xx euro

Gemeente Drimmelen

De projecten komen voort uit meerdere trajecten, zoals de Toekomstvisie, Vrije tijdseconomie, Duurzaamheidsbeleid, Coalitiewerkplan en Omgevingsvisie (leefbare dorpen)

Project	Toelichting
Ontwikkelen Gat van den Ham	Biesbosch ontlasten door meer recreatie rond de Biesbosch -> bescherming Biesbosch maar wel Biesboschgevoel (wel recreatie passend bij dit gebied) Investering: 1.500.000 euro Doorlooptijd: Vóór 1 januari 2026 besluit
Ontwikkelen kern Lage Zwaluwe n.a.v. dorpsvisie	De dorpsvisie voor Lage Zwaluwe wordt in q2 van 2024 opgeleverd. Samen met de inwoners is een dorpsvisie ontwikkeld. Deze is nog niet openbaar gemaakt. Zonder inhoudelijke info prijs te geven is de strategie er op gericht om: - Kern Lage Zwaluwe te versterken - Daardoor draagvlak voor voorzieningen boven kritische punt - Daardoor mogelijk om ondernemersklimaat te versterken - Daardoor mogelijk om lokale retail op hoger niveau te krijgen - Dat versterkt weer de positie van de haven (immers meer mogelijkheden) - Door integrale programmering voorzieningen (wonen, maatschappelijk, commercieel, recreatief, mobiliteit) - Natuurpoort Drimmelen - Verbinding met station Lage Zwaluwe (mobiliteit) Investering: 5.000.000 euro Doorlooptijd: Vaststelling dorpsvisie Q3 2024. Start uitvoeringsprogramma Q2 2025
Ontwikkelen station Lage Zwaluwe	Ontwikkelen tot fijne en veilige opstapplaats en poort naar ontspanning (groene halte/natuurpoort in combi met horeca) in West-Brabant. Hub, duurzaam vervoer vanuit LZ, recreatieve bedrijvigheid in buurt station. Leefbaarheid, duurzaam vervoer. Hiermee ontstaat duurzame groene poort naar ons buitengebied en de Biesbosch. LZ station biedt mobiliteitskansen. Deze kansen verzilveren en koppelen aan Dorpsvisie. Investering: 3.000.000 euro Doorlooptijd: Vloeit voort uit dorpsvisie. Nadere uitwerking nodig, besluit 2025

Ontwikkelen kern Wagenberg naar aanleiding Dorpsvisie	De dorpsvisie voor Wagenberg wordt in ??? opgeleverd. Samen met de inwoners is een dorpsvisie ontwikkeld. Deze is nog niet openbaar gemaakt. Zonder inhoudelijke info prijs te geven is de strategie er op gericht om: - Kern Wagenberg te versterken - Draagvlak voorzieningen te vergroten - Eigen identiteit te versterken - Natuurpoort Wagenbergen - Beter aansluiten bij doelstellingen toekomstvisie (zie resultaten spindigrammen) - Sociale cohesie en zelfredzaamheid versterken Investering: 1.000.000 euro Doorlooptijd: Vaststelling dorpsvisie? Start uitvoeringsprogramma?
Ontwikkelen kern Drimmelen	Drimmelen is de centrale plezierhaven van de gemeente. Havenstrategie/kernstrategie is op gericht om: - Kern Drimmelen te versterken - Draagvlak voorzieningen te vergroten - Drimmelen als plezierhavenlocatie versterken (Zie ook "havenplan") - Eigen identiteit te versterken - Natuurpoort Drimmelen/Biesbosch - Beter aansluiten bij doelstellingen toekomstvisie (zie resultaten spindigrammen) - Ondernemersklimaat versterken - Woonprogramma ontwikkelen die aansluit bij behoefte - Sociale cohesie en zelfredzaamheid versterken Investering: 1.000.000 euro Doorlooptijd: Havenplan vastgesteld, Ontwikkel strategie kern? Start uitvoeringsprogramma?
Doortrekken en Versteven Ecologische Verbindingszones in combinatie met recreatieve ontwikkelingen (Zonzeelpolder)	Doortrekken van de EHS tussen Mark en Amer. Noord-Zuid verbinding versterken. Extra kwaliteit toevoegen aan krekenselsel, coulissenlandschap en weidelandschap. Merkwaard landelijk gebied Drimmelen versterken. Vanuit de verschillende opstaplocaties (Terheijden, Zwaluwe, Made en Drimmelen achterland kwalitatief verbeteren). Daarmee recreatieve impuls en ondernemerskansen in VT-Economie. Biodiversiteit verbeteren. Investering: 750.000 euro Doorlooptijd: Concrete status project? Besluitvorming?
Ontwikkelen pont verbinding Geertruidenberg en Vissershang	Drimmelen bereikbaar maken over water vanuit Geertruidenberg en Hank. Hiermee een extra impuls geven voor fietser en wandelaars. Haven versterken met extra activiteit. Pontje elektrificeren. Imago versterken. Investering: 750.000 euro Doorlooptijd: status?
Ontwikkelen van dorpsbossen (KT) en bossenstrategie (MT) + klimaatneutrale bomen/beplanting in de kernen	Herstel natuurlijk bossen en vergroenen/ontharden van de kernen. Het herstel van verticale groenstructuren bevordert de kwaliteit van de kernen en het buitengebied. Dit draagt bij aan Drimmelen als natuurpoort en biedt daarmee kansen voor de VT-economie. Daarnaast meer mogelijkheden voor waterberging, afvangen van CO2 en natuurherstel en biodiversiteit. Integraal natuurproject voortkomend uit Coalitieakkoord. Investering: 750.000 euro Doorlooptijd: status? Voor januari 2026?
Havenplan	Drie havens in gemeente Drimmelen. Voor elke haven de functie versterken en deze koppelen aan de blauwgroene uitstraling van Drimmelen. Uitstraling havens verbeteren, P&R verbeteren, elektrificeren, gekoppelde bedrijvigheid versterken (retail, verhuur, horeca). Verbinding met kern versterken resp. Drimmelen/Made, Zwaluwe en Terheijden. Koppeling met Biesbosch versterken en koppeling met andere recreatieve thema's versterken (natuur en historie) Investering: 6.000.000 euro Doorlooptijd: Verschillende reeds genomen en nog te nemen maatregelen verwerken in havenprogramma en direct koppelen aan impact van de RCR-projecten.
Recreatief programma: - Beverpad - Hofmansplaat - Gat van Ham - Aanleg strandjes - Natuurpoorten (klimaat, natuur, vogels, water) - Schans/Elizabethvloed (geschiedenispoort) - Uitkijktorens - Halve Zolenlijntje	Ontlasten Biesbosch en zonering van de recreatie. Beschermt natuur in de Biesbosch, zorgt nog wel voor Biesboschgevoel. Gebied wordt aantrekkelijker. Biesbosch als het ware ook naar de zuidkant van de Amer halen. Natuurpoorten met informatiefunctie (museale aanpak). Thematische uitwerking van de verschillende recreatiekansen (natuur, water, klimaat, historie, vogels) Vanuit VT-economie versterken ondernemerskansen. "Koop lokaal" koppelen aan streekproducten. Horeca kansen Investering: 2.500.000 Doorlooptijd: Er is al een mix van reeds genomen maatregelen. Nieuwe maatregelen toevoegen en programmatisch aanvliegen. En ook hier direct koppelen aan impact RCR-projecten
Investeren in duurzame mobiliteit (aanleggen snelfietspaden, HOV verbindingen toevoegen, halvezolenlijn doortrekken van Geertruidenberg tot aan Lage Zwaluwe, aanleggen HUBS bij bushaltes, onderzoeken	Betere ontsluiting, duurzame ontsluiting, laadpalen/pleinen. Draagt bij aan verbetering leefomgeving. Investering: 5.500.000 euro Doorlooptijd: deels hard, deels zacht. Dus deels voor 2026.

treinverbinding voor personenvervoer)	
Intensiveren wijkaanpakken om van het aardgas af te kunnen inclusief vergroten mogelijkheden lokale warmtenetten in Drimmelen	Door wijkaanpakken mensen actiever helpen van aardgas af te gaan, zorgt voor meer leefbare leefomgeving, kunt dan ook alternatieven bieden. Zorgt voor werk in energietransitiebranche in regio. Gaat energiearmoede tegen.
Aftakking Delta Rhine corridor -> aansluiting (bijv. Plukmade)	Op voorhand kansen creëren om aan te sluiten bij de ontwikkelingen in ons gebied. Ruimte reserveren voor aftakking
Aftakking warmteleiding voor o.a. Plukmade + voor onze woningen (WUP's)	Zorgt voor verduurzaming tuinbouwgebied + woningen.
Ontwikkelen Klimaat/Natuur/Water Museum (Zie nu recreatief programma)	Landbouw- en natuurpoort (museum)naar de Biesbosch, gebied jachthaven Drimmelen upgraden (zie verder in tabel). Klimaatmuseum daar laten landen. Straat van musea van station LZ richting Biesbosch: station LZ: energiemuseum, Zuiderwaterlinie, WO II/natuur- en landbouwmuseum bij natuurpoort ten oosten van LZ/klimaat- en natuurmuseum in haven Drimmelen.

Gemeente Moerdijk

Project	Toelichting
Toekomstplan zwembad Klundert	De gemeente Moerdijk heeft vier zwembaden. Dalende bezoekersaantallen, stijgende energiekosten en duurzaamheid eisen in combinatie met de nadrukkelijke behoefte van inwoners om de baden open te houden heeft geresulteerd in een intensief en participatief traject met als resultaat een duidelijk toekomstplan. Onderdeel van dit plan vormt de nieuwbouw van het verouderde zwembad de Niervaert in Klundert. Nieuwbouw sluit nadrukkelijk aan bij de gebruikerswensen van de inwoners en maakt een duurzame en toekomstbestendige exploitatie mogelijk. Klundert is binnen Moerdijk een voorzieningen kern. Dit betekent dat in deze kern voorzieningen worden geconcentreerd die ook van waarde zijn voor omliggende kleine kernen. Het voor de lange termijn in standhouden van de zwembad functie draagt bij aan de leefbaarheid in het gebied en de vitaliteit en toekomstbestendigheid van deze kern en kernen in de directe omgeving. - Dit project draagt bij aan de verbetering van de fysieke leefomgeving - Met de nieuwbouw van het zwembad in Klundert blijft een belangrijke sociale voorziening voor de komende 25 jaar behouden voor Klundert en de directe omgeving. Dit draagt bij aan de leefbaarheid en brede welvaart in het gebied dat hinder en impact ondervindt van het nabijgelegen Haven en Industriegebied Moerdijk waar ook de aanlanding wind uit Zee is beoogd. - Het gericht kiezen voor concentreren en behoud van voorzieningen in “voorzieningskernen” past in de dorpenstrategie die in het kader van de verstedelijkingsstrategie momenteel wordt ontwikkeld. Doelgroep: inwoners van Klundert en omliggende kernen, zwemverenigingen. Totale kosten: 20 MLN Voorgestelde bijdrage aan de investering: 2 MLN Doorlooptijd: 2024 – 2028 BTW toedeling nog onbekend
Project Waterfront Moerdijk	De kern Moerdijk heeft al jaren te kampen met stevige leefbaarheidsproblematiek. Begin deze eeuw zijn plannen uitgerold voor grootschalige uitbreiding van het Haven en Industrierrein Moerdijk (uitbreiding van circa 600 ha) waardoor ook het voortbestaan van het dorp onder druk kwam te staan. Uiteindelijk is tussen rijk, provincie en gemeente afgesproken dat de uitbreiding “beperkt blijft” tot het logistieke Park Moerdijk van 142 ha. Ter compensatie is een leefbaarheidspakket Moerdijk Meer Mogelijk vastgesteld. Dit pakket omvatte onder andere de aanpak van de dorpshaven in Moerdijk in combinatie met nieuwbouw van woningen. Dit geheel wordt het project Waterfront Moerdijk genoemd. Inmiddels is gebleken dat in aanvulling op het beoogde project ook de kademuren moeten worden vervangen. De kosten daarvan waren niet voorzien in de compensatie en financieringsafspraken van het project Waterfront Moerdijk. Voorgesteld wordt om een deel van de investering in de kademuren te dekken vanuit de gebiedsinvesteringen. - Dit project draagt bij aan de verbetering van de fysieke leefomgeving - Vervanging van de kademuren is noodzakelijk om het project Waterfront Moerdijk te realiseren. - Het project Waterfront Moerdijk is ontwikkeld met uitgebreide participatie met de omgeving. - De impuls die met dit project in het dorp wordt gegeven is cruciaal voor het vertrouwen van de inwoners in het toekomstbestendige voortbestaan van het dorp. Ondanks de ruimtedruk vanuit energie en economie. Doelgroep: bestaande en toekomstige inwoners van dorp Moerdijk; gebruikers van de kade (recreatief en beroepsmatig) Totale kosten: 18 MLN Voorgestelde bijdrage aan de investering: 2 MLN Doorlooptijd: 2024-2028 BTW toedeling nog onbekend
Terugdringen sluipverkeer Zevenbergschenhoek	Het dorp Zevenbergschenhoek kent net als Moerdijk een historie van leefbaarheidsopgaven. Naast de doorsnijding van de 380 KV Rilland – Tilburg door een buurtschap is naar aanleiding van de komst van de HSL in het verleden ook een stuk van het dorp verplaatst. Naast deze vraagstukken kampt het dorp al jaren met sluipverkeer problematiek vanuit de A16. Daarnaast bevindt zich in het dorp een logistiek bedrijventerrein wat veel

	vrachtverkeer aantrekt. Er zijn reeds maatregelen getroffen, maar dat was niet afdoende. In overleg met inwoners en studenten van het BUAS is een aanvullend maatregelenpakket geformuleerd dat de overlast moet terugdringen. Realisatie van deze maatregelen dragen stevig bij aan de leefbaarheid in het dorp. - Dit project draagt bij aan de verbetering van de fysieke leefomgeving en het reduceren van verkeersoverlast. Doelgroep: Inwoners Zevenbergschenhoek; Sluipverkeer; Bestemmingsverkeer logistiek bedrijventerrein Totale kosten 3 MLN Voorgestelde bijdrage aan de investering: 2 MLN Doorlooptijd: 2025-2027 BTW toedeling nog onbekend
Tunnel onder station Zevenbergen	In navolging van de verstedelijkingsstrategie en de woondeal worden er in Zevenbergen 1000 nieuwe woningen gebouwd nabij het station. Het station van Zevenbergen kent momenteel echter alleen een ingang aan de centrumzijde. Niet aan de zuidzijde waar de woningbouw beoogd is. Om te zorgen dat de nieuwe woonwijk goed aangesloten wordt op het OV wordt er een extra entree van het station aan de zuidzijde gerealiseerd. Daarnaast wordt een langzaamverkeerstunnel onder het station gerealiseerd, waardoor de nieuwe wijk verbonden wordt met het centrum en waardoor de huidige gelijkvloerse oversteek ter hoogte van het station kan komen te vervallen. Gekoppeld aan de zuidelijke entree wordt er een nieuw stationsplein gerealiseerd waar tevens de nieuwe HOV verbinding naar Breda zal stoppen en waar ruimte wordt gemaakt voor deelmobiliteit. Voorgesteld wordt om een deel van de investering in langzaamverkeerstunnel te dekken vanuit de gebiedsinvesteringen. - Project draagt bij aan de versterking van de regionale economie en de mobiliteitstransitie - Project sluit naadloos aan op de verstedelijkingsstrategie en hiermee op het ruimtelijk voorstel Doelgroep: Inwoners en bezoekers Zevenbergen; OV reizigers Totale kosten: 23 MLN Rijkssubsidie vanuit versnellingsgelden woningbouw/mobiliteitstransitie (BZK/I&W): 10 MLN Voorgestelde bijdrage aan de investering: 6 MLN Doorlooptijd 2025-2030 BTW toedeling nog onbekend